

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura we Wrocławiu

LWR.410.013.03.2018
P/18/098

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura we Wrocławiu
ul. Marszałka J. Piłsudskiego 15/17, 50-044 Wrocław
T +48 71 711 83 00, F +48 71 711 83 50
lwr@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/18/098 – Wykorzystywanie naturalnych surowców leczniczych w lecznictwie uzdrowiskowym.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu
Kontrolerzy	Angelika Gagon, inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/127/2018 z dnia 15 maja 2018 r. Marta Laszczak, młodszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/141/2018 z dnia 8 czerwca 2018 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Uzdrowiska Kłodzkie S.A. Grupa PGU w Polanicy Zdroju, ul. Zdrojowa 39, 57-320 Polanica Zdrój (dalej także: „Spółka”).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Pan Jacek Augustyn - Wiceprezes Zarządu Spółki, p.o. Prezesa Zarządu Spółki ¹ . (dowód: akta kontroli str. 8-19)

II. Ocena kontrolowanej działalności²

Ocena ogólna

W okresie objętym kontrolą³, Spółka udzielała świadczeń opieki zdrowotnej w leczeniu uzdrowiskowym, z wykorzystaniem w zabiegach bodźcowych⁴ naturalnych surowców leczniczych, tj. borowiny, wody leczniczej (mineralnej), wody leczniczej (solanki) oraz naturalnego dwutlenku węgla.

Zabiegi z użyciem wody leczniczej (mineralnej) stanowiły 45,8%⁵, wody leczniczej (solanki) - 12,1%⁶, naturalnego dwutlenku węgla - 11,6%⁷, borowiny - 2,4%⁸ zabiegów bodźcowych finansowanych przez NFZ⁹.

¹ W badanym okresie, tj. od stycznia 2016 r. do 31 marca 2018 r. skład Zarządu Spółki ulegał zmianie. Kształtował się on w następujący sposób: od dnia 27 marca 2015 r. do dnia 23 maja 2016 r. – Pan Wojciech Krasoń (p.o. Prezesa Zarządu Spółki), Pan Maciej Markowski (I Wiceprezes Zarządu Spółki), Pan Bogdan Szlądewski (Wiceprezes Zarządu Spółki), Pan Marek Garncarczyk (Wiceprezes Zarządu Spółki); od 24 maja 2016 r. do 27 grudnia 2017 r. – Pan Marcin Gwóźdź (Prezes Zarządu Spółki), Pan Piotr Pawełczyk (Wiceprezes Zarządu Spółki) – odwołany ze składu Zarządu i z funkcji z dniem 30 czerwca 2017 r., Pan Mariusz Diakowski (Wiceprezes Zarządu Spółki); Pani Agnieszka Czuczwała (Wiceprezes Zarządu Spółki) – powołana z dniem 2 listopada 2016 r.; od dnia 28 grudnia 2017 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych – Pan Jacek Augustyn (Wiceprezes Zarządu Spółki, p.o. Prezesa Zarządu Spółki), Pan Mariusz Diakowski (Wiceprezes Zarządu Spółki).

² NIK stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie. W niniejszym wystąpieniu zastosowano ocenę opisową.

³ Okres objęty kontrolą: 1 stycznia 2016 r. – 31 marca 2018 r. i okres wcześniejszy lub późniejszy, jeżeli zaistniałe zdarzenia miały wpływ na kontrolowaną działalność.

⁴ Tj. zabiegi fizjoterapeutyczne z wykorzystaniem naturalnych surowców leczniczych, określone w załączniku nr 4 do zarządzenia Nr 63/2016/DSM Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia z dnia 29 czerwca 2016 r. w sprawie zawierania i realizacji umów w rodzaju lecznictwo uzdrowiskowe.

⁵ W latach 2016-2018 (do dnia 31 marca 2018 r.) Spółka wykonała 445 844, w tym 428 448 zabiegów bodźcowych finansowanych przez NFZ.

⁶ W latach 2016-2018 (do dnia 31 marca 2018 r.) Spółka wykonała łącznie 143 147 zabiegów bodźcowych, w tym 113 416 zabiegów finansowanych przez NFZ.

⁷ W latach 2016-2018 (do dnia 31 marca 2018 r.) Spółka wykonała łącznie 121 266 zabiegów bodźcowych, w tym 108 059 zabiegów finansowanych przez NFZ.

⁸ W latach 2016-2018 (do dnia 31 marca 2018 r.) Spółka wykonała łącznie 34 837 zabiegów bodźcowych z użyciem borowiny, w tym 22 122 finansowanych przez NFZ.

⁹ W latach 2016-2018 (do dnia 31 marca 2018 r.) Spółka wykonała łącznie 1 043 275 zabiegów bodźcowych, w tym 934 520 zabiegów bodźcowych finansowanych przez NFZ.

Do wykonywania 28,1%¹⁰ zabiegów bodźcowych Spółka wykorzystywała także produkty, które nie były naturalnymi surowcami leczniczymi, tj. plastry borowinowe¹¹ oraz olejki eteryczne (12,1%) wraz z wodą leczniczą (solanką)¹². Stanowiło to naruszenie wymogów określonych w art. 2 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych¹³ (dalej: „ustawa o lecznictwie uzdrowiskowym”), a także § 7 ust. 1 zarządzenia Nr 63/2016/DSM Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia w sprawie określenia warunków zawierania i realizacji umów w rodzaju lecznictwo uzdrowiskowe (dalej: „zarządzenie Nr 63/2016/DSM”). Właściwości lecznicze tych produktów nie zostały potwierdzone w trybie określonym w art. 36 ust. 4 i art. 40 ust. 2a pkt 1 ustawy o lecznictwie uzdrowiskowym.

Rodzaj i zakres udzielanych świadczeń zdrowotnych, określony w dokumentach organizacyjnych Spółki, regulujących jej działalność leczniczą, nie był zgodny z kierunkami leczniczymi, wynikającymi z dostępnych naturalnych surowców leczniczych i warunków klimatycznych uzdrowisk Polanica Zdrój, Duszniki-Zdrój oraz Kudowa Zdrój, określonymi w decyzjach Ministra Zdrowia w sprawie potwierdzenia możliwości prowadzenia lecznictwa uzdrowiskowego (dalej: „decyzja uzdrowiskowa”) na obszarze ww. uzdrowisk.

Na podstawie umów zawartych¹⁴ z Dolnośląskim Oddziałem Wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia we Wrocławiu (dalej: „NFZ”), Spółka udzieliła świadczeń opieki zdrowotnej w rodzaju lecznictwo uzdrowiskowe 36 797 pacjentom. Analiza dokumentacji medycznej 90 pacjentów¹⁵ wykazała, że 64 pacjentom Spółka udzieliła świadczeń niezgodnie z warunkami określonymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 23 lipca 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu lecznictwa uzdrowiskowego¹⁶ (dalej: „rozporządzenie w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu lecznictwa uzdrowiskowego”) oraz w zarządzeniu Nr 63/2016/DSM¹⁷, tj.: (a) nie wykonała co najmniej jednego zasadniczego zabiegu bodźcowego z wykorzystaniem naturalnych surowców leczniczych dziennie (w 33 przypadkach); (b) nie przeprowadziła: cotygodniowego badania lekarskiego (w 29 przypadkach), końcowego badania lekarskiego w ciągu 24 godzin przed wypisem pacjenta (w dwóch przypadkach). Pozostałym 26 pacjentom Spółka udzieliła świadczenia opieki zdrowotnej zgodnie z warunkami dotyczącymi sposobu oraz czasu ich realizacji.

Ponadto, 65 pacjentom (spośród 90 objętych próbą kontrolną) wykonano zabiegi bodźcowe z wykorzystaniem plastrów borowinowych lub olejków eterycznych, które nie były naturalnymi surowcami leczniczymi, co stanowiło naruszenie art. 2 pkt 1 lit. a ustawy o lecznictwie uzdrowiskowym i § 7 ust. 1 zarządzenia Nr 63/2016/DSM.

Najwyższa Izba Kontroli zwraca ponadto uwagę, że:

[1] Spółka do dnia 6 czerwca 2018 r. nie dostosowała zakładów lecznictwa uzdrowiskowego¹⁸ do niektórych warunków techniczno-organizacyjnych

¹⁰ W latach 2016-2018 (do dnia 31 marca 2018 r.) Spółka wykonała 298 181 zabiegów bodźcowych, w tym do 262 475 zabiegów finansowanych przez NFZ.

¹¹ Do okładów borowinowych częściowych - Kod ICD-9 (Według Międzynarodowej Klasyfikacji Procedur Medycznych opracowanych przez Światową Organizację Zdrowia – WHO): 93.3953; jonoforezy borowinowej: 93.3959 oraz galwanoborowiny: 93.3980.

¹² W ramach zabiegów inhalacji indywidualnej solankowej: 93.3905.

¹³ Dz. U. z 2017 r. poz. 1056, ze zm.

¹⁴ W latach 2016-2018 (wg stanu na 31 marca 2018 r.) na łączną kwotę 79 569 073,20 zł.

¹⁵ W zakresie uzdrowiskowego leczenia sanatoryjnego dorosłych i uzdrowiskowego leczenia szpitalnego dorosłych.

¹⁶ Dz. U. z 2015 r. poz. 2027, ze zm.

¹⁷ Poprzednio obowiązywało zarządzenie Nr 65/2014/DSM Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia z 10 października 2014 r. w sprawie określenia warunków zawierania i realizacji umów w rodzaju lecznictwo uzdrowiskowe.

¹⁸ Objętych oględzinami w dniach 30 maja 2018 r. i 6 czerwca 2018 r. tj. trzech zakładów przyrodoleczniczych: w Polanicy Zdroju, Dusznikach-Zdroju oraz Kudowie Zdroju.

i lokalowych¹⁹, wskazanych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 2 kwietnia 2012 r. w sprawie określenia wymagań, jakim powinny odpowiadać zakłady i urzędnictwa lecznictwa uzdrowiskowego²⁰ (dalej: „rozporządzenie w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać zakłady i urzędnictwa lecznictwa uzdrowiskowego”). Termin na ich dostosowanie upływa w dniu 31 grudnia 2018 r.;

[2] pomimo wykonywania co najmniej 54 zabiegów fizjoterapeutycznych (w tym 18 zabiegów bodźcowych) w trakcie turnusów sanatoryjnych i szpitalnych²¹ Spółka nie udzieliła 87 analizowanym pacjentom zabiegów fizjoterapeutycznych przez 6 dni w tygodniu²², tj. przez 18 dni²³ zabiegowych;

[3] dane zgłoszone przez Spółkę do ewidencji zakładów i urzędzeń lecznictwa uzdrowiskowego, prowadzonej przez naczelnego lekarza uzdrowiska, dotyczące stanu urządzeń do przygotowywania i wykonywania zabiegów z użyciem naturalnych surowców leczniczych, nie były zgodne ze stanem stwierdzonym w czasie oględzin²⁴;

[4] w dwóch zakładach przyrodolecznictwa²⁵ składowano nieoznaczone czarne wiadra plastikowe, których zawartość nie była możliwa do zidentyfikowania bez ich otwarcia (rozpakowania).

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Spółka, zgodnie z art. 27 ust. 3 ustawy o *lecznictwie uzdrowiskowym* została wpisana do rejestru podmiotów wykonujących działalność leczniczą²⁶ oraz do ewidencji zakładów i urzędzeń lecznictwa uzdrowiskowego, prowadzonej przez naczelnego lekarza uzdrowiska, nadzorującego uzdrowiska: Polanica Zdrój, Duszniki-Zdrój, Kudowa Zdrój, Przerzeczyń Zdrój, Świeradów Zdrój, Czerniawa Zdrój, Szczawno Zdrój, Jedlina Zdrój, Cieplce Śląskie Zdrój (dalej także: „ewidencja”)²⁷. W badanym okresie Spółka raz przekazała wniosek o zmianę danych ujętych w ewidencji (5 grudnia 2016 r.)²⁸, a 14 marca 2018 r. przekazała dane na

¹⁹ M.in. jeden z trzech zakładów nie posiadał sali wypoczynkowej, a sale wypoczynkowe w pozostałych dwóch zakładach nie były dostosowane do wymagań tego rozporządzenia. Pomieszczenia zabiegów kąpieli kwasowęglowej w żadnym z zakładów przyrodolecznictwa nie były wyposażone w wentylację mechaniczną wyposażoną w wyciąg dolny, w tym pomieszczenie do suchej kąpieli kwasowęglowej w naturalnym CO₂ w Zakładzie Przyrodolecznictwa w Kudowie Zdroju. W dwóch z trzech zakładów przyrodolecznictwa pomieszczenia do peloidoterapii oraz do zabiegów hydroterapeutycznych, a także kuchnie borowinowe¹⁹ nie zostały wyposażone w wentylację nawiewno-wywiewną. W jednym zakładzie przyrodolecznictwa pomieszczenie do zabiegów inhalacji indywidualnej ultradźwiękowej solankowej nie zostało wyposażone w wentylację nawiewno-wywiewną. Pomieszczenia zabiegowe do kąpieli peloidowych nie zostały wyposażone w wanny do kąpieli oczyszczającej z baterią natryskową lub w kabiny natryskowej w dwóch zakładach przyrodolecznictwa. W jednym zakładzie przyrodolecznictwa w pomieszczeniach do zabiegów kąpieli kwasowęglowej nie przy wszystkich wannach kąpielowych zamontowano instalację przywoławczą. W skład jednego zakładu przyrodolecznictwa nie wchodziły punkty pielęgniarskie. W jednej pijalni tablice określające właściwości fizykochemiczne udostępnianych wód leczniczych oraz wskazania do ich stosowania w formie pitnej, nie były czytelne, a nazwa jednego z ujęć była błędnie oznaczona.

²⁰ Dz. U. z 2018 r., poz. 496.

²¹ Tj. w trakcie 21 dniowego turnusu.

²² Tj. 5 dni w tygodniu oraz w soboty (w cyklu przedpołudniowym).

²³ Lub 17 bądź 16, w turnusach obejmujących dni ustawowo wolne.

²⁴ Oględziny przeprowadzono w dniu 30 maja 2018 r. w Zakładzie Przyrodolecznictwa w Kudowie Zdroju oraz 6 w dniu czerwca 2018 r. w Zakładzie Przyrodolecznictwa w Polanicy Zdroju i w Zakładzie Przyrodolecznictwa w Dusznikach Zdroju. Stwierdzone rozbieżności dotyczyły: liczby stanowisk do zabiegów inhalacji indywidualnej ultradźwiękowej solankowej/solankowo-olejkowej, liczby stanowisk do wykonywania zabiegów okładów borowinowych oraz rodzaju zastosowanej w obiekcie wentylacji.

²⁵ W Zakładzie Przyrodolecznictwa w Kudowie Zdroju oraz Zakładzie Przyrodolecznictwa w Polanicy Zdroju.

²⁶ Pod numerem Księgi Rejestrowej 000000001033; organ rejestrowy: Wojewoda Dolnośląski; data wpisu podmiotu leczniczego do rejestru: 9 października 1998 r.

²⁷ Zgodnie z listą naczelników lekarzy uzdrowisk zamieszczoną na stronie internetowej Ministerstwa Zdrowia.

²⁸ W odniesieniu do zakładów i urzędzeń lecznictwa uzdrowiskowego: Szpital Uzdrowiskowy „Jan Kazimierz” Pawilon A, Szpital Uzdrowiskowy „Jak Kazimierz” Pawilon B, Szpital Uzdrowiskowy „Koga”, Zakład Przyrodolecznictwa przy Szpitalu „Zdrowie”, Szpital Uzdrowiskowy „Wielka Pieniawa”, Sanatorium Uzdrowiskowe „Moniuszko”, Sanatorium Uzdrowiskowe „Szarotka”, Szpital Uzdrowiskowy „Korab”, Sanatorium Uzdrowiskowe „Carmen”, Sanatorium Uzdrowiskowe „Chopin”, Zakład Przyrodolecznictwa w Dusznikach-Zdroju, Szpital Uzdrowiskowy „Zdrowie”, Przychodnia Uzdrowiskowa w Dusznikach-Zdroju, Zakład Przyrodolecznictwa w Polanicy Zdroju, przy Szpitalu Uzdrowiskowym „Wielka Pieniawa”, Przychodnia Uzdrowiskowa w Polanicy Zdroju.

nowych arkuszach ewidencji²⁹. Obejmowały one m.in. nazwę i rodzaj zakładu lub urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego, dane dotyczące zakresu i rodzaju udzielanych świadczeń zdrowotnych, kwalifikacje pracowników. Zgłoszone do ewidencji przez Spółkę dane dotyczące zakładów i urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego³⁰, w tym odnoszące się do wykorzystywania naturalnych surowców leczniczych, były zgodne z obowiązującymi w badanym okresie dokumentami organizacyjnymi Spółki, regulującymi jej działalność leczniczą³¹, oraz ze stanem faktycznym³², poza jednym przypadkiem – nazwą Zakładu Przyrodoleczniczego w Kudowie Zdroju.

Spółka prowadziła następujące zakłady i urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego³³: (a) osiem szpitali uzdrowiskowych³⁴ (w tym pięć z oddziałem sanatoryjnym³⁵, jeden z oddziałem rehabilitacji kardiologicznej³⁶ oraz jeden dla dzieci³⁷); (b) pięć sanatoriów uzdrowiskowych³⁸; (c) trzy zakłady przyrodolecznicze i trzy przychodnie uzdrowiskowe³⁹; (d) trzy uzdrowiskowe pijalnie wód mineralnych⁴⁰; e) cztery rehabilitacyjne baseny uzdrowiskowe⁴¹.

(dowód: akta kontroli str.: 3,7, 20-439,1787-1791)

2. Rodzaj i zakres udzielanych świadczeń zdrowotnych, określony w Regulaminie Organizacyjnym z dnia 7 kwietnia 2015 r., Regulaminie Organizacyjnym z dnia 7 marca 2018 r. oraz Regulaminie Organizacyjnym podmiotu leczniczego, był zgodny z następującymi kierunkami leczniczymi:

- uzdrowiska Polanica Zdrój (określonym w decyzji Ministra Zdrowia Nr 9 z dnia 5 listopada 2008 r.): choroby ortopedyczno-urazowe, choroby reumatologiczne, choroby kardiologiczne i nadciśnienie, choroby górnych dróg oddechowych, choroby trawienia;
- uzdrowiska Dusznik-Zdrój (określonymi w decyzji uzdrowiskowej Nr 27 z dnia 6 kwietnia 2009 r.): choroby ortopedyczno-urazowe, choroby reumatologiczne, choroby kardiologiczne i nadciśnienie, choroby naczyń obwodowych, choroby dolnych dróg oddechowych, choroby układu trawienia, osteoporoza, choroby kobiece;

²⁹ W przypadku wniosku z dnia 14 marca 2018 r. arkusze ewidencji podpisywane przez Zarząd w różnych datach, tj. 16 marca 2018 r., 20 marca 2018 r. oraz 21 marca 2018 r. Arkusze dotyczące wszystkich zakładów i urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego zawierały dane według stanu na dzień 1 marca 2018 r.

³⁰ W zakresie wskazanym w art. 27 ust. 2 pkt 1, 2 i 4 ustawy o lecznictwie uzdrowiskowym.

³¹ Regulamin Organizacyjny Spółki wprowadzony zarządzeniem wewnętrznym nr 8/2015 Zarządu Uzdrowisk Kłodzkich S.A. – Grupa PGU z siedzibą w Polanicy Zdroju z dnia 7 kwietnia 2015 r. w sprawie wprowadzenia nowego Regulaminu Organizacyjnego Spółki, obowiązujący w okresie od dnia 28 marca 2015 r. do dnia 6 marca 2018 r. (dalej: „Regulamin Organizacyjny Spółki z dnia 7 kwietnia 2015 r.”) oraz Regulamin Organizacyjny Spółki wprowadzony zarządzeniem wewnętrznym nr 11/2018 Zarządu Uzdrowisk Kłodzkich S.A. – Grupa PGU z siedzibą w Polanicy Zdroju z dnia 7 marca 2018 r. w sprawie wprowadzenia nowego Regulaminu Organizacyjnego Spółki Uzdrowisk Kłodzkich S.A. – Grupa PGU, obowiązujący w okresie od dnia 7 marca 2018 r. (dalej: „Regulamin Organizacyjny Spółki z dnia 7 marca 2018 r.”), a w okresie od 1 stycznia 2018 r. do 6 marca 2018 r. Regulamin Organizacyjny podmiotu leczniczego regulujący działalność Spółki, wprowadzony Zarządzeniem wewnętrznym nr 62/2017 Zarządu Uzdrowisk Kłodzkich S.A. w Polanicy Zdroju z dnia 29 grudnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Organizacyjnego podmiotu leczniczego regulującego działalność leczniczą Spółki (dalej: „Regulamin Organizacyjny podmiotu leczniczego”).

³² Według stanu ustalonego w dniach 30 maja 2018 r. i 6 czerwca 2018 r. w toku oględzin przeprowadzonych przez kontrolera NIK.

³³ Według stanu na dzień 1 marca 2018 r. – zgodnie ze zgłoszeniem z dnia 14 marca 2018 r. do ewidencji zakładów i urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego, prowadzonej przez naczelnego lekarza uzdrowiska.

³⁴ Poza wymienionymi w kolejnych przypisach także Szpital Uzdrowiskowy Nr I Pawilon „Wielka Pieniawa” w Polanicy Zdroju.

³⁵ W Polanicy Zdroju – Szpital Uzdrowiskowy Nr I Pawilon „Korab”, w Dusznikach-Zdroju: Szpital Uzdrowiskowy Nr I „Jan Kazimierz” Pawilon A, w Kudowie Zdroju: Szpital Uzdrowiskowy Nr I Pawilon „Polonia”, Szpital Uzdrowiskowy Nr I Pawilon „Zameczek”, Szpital Uzdrowiskowy Nr II Pawilon „Koga”.

³⁶ Szpital Uzdrowiskowy Nr II Pawilon „Zdrowie” w Polanicy Zdroju.

³⁷ Szpital Uzdrowiskowy Nr II Pawilon dla Dzieci „Jagusia” w Kudowie Zdroju.

³⁸ W Polanicy Zdroju: Sanatorium Uzdrowiskowe „Carmen”, Sanatorium Uzdrowiskowe „Szarotka”, w Kudowie Zdroju – Sanatorium Uzdrowiskowe Nr V „Zacisze”; w Dusznikach-Zdroju – Sanatorium Uzdrowiskowe Nr III „Moniuszko” oraz Szpital Uzdrowiskowy nr I „Jan Kazimierz” Oddział Sanatoryjny Pawilon B.

³⁹ Po jednym zakładzie przyrodoleczniczym oraz jednej przychodni uzdrowiskowej w Polanicy Zdroju, Kudowie Zdroju oraz Dusznikach Zdroju.

⁴⁰ Po jednej w Polanicy Zdroju, Dusznikach-Zdroju oraz Kudowie Zdroju.

⁴¹ Jeden w Polanicy Zdroju, dwa w Kudowie Zdroju oraz jeden w Dusznikach Zdroju.

- uzdrowiska Kudowa Zdrój (określonymi w decyzji uzdrowskiej Nr 33 z dnia 11 maja 2009 r., zmienionej decyzją Nr 33a z dnia 18 marca 2014 r.): choroby ortopedyczno-urazowe, choroby reumatologiczne, choroby naczyń obwodowych, choroby układu trawienia, choroby kardiologiczne i nadciśnienie, choroby endokrynologiczne, choroby krwi i układu krwiotwórczego, otyłość.

W ww. regulaminach wskazano ponadto, iż Spółka udziela świadczeń zdrowotnych w rodzaju i zakresie leczenia uzdrowskiego w dodatkowych kierunkach leczniczych, których nie określono dla uzdrowska Polanica Zdrój, Duszniki-Zdrój oraz Kudowa Zdrój w ww. decyzjach uzdrowskowych.

(dowód: akta kontroli str.: 20-80, 123-132, 183-238, 552-568, 582-594, 739-747)

3. W okresie objętym kontrolą, Spółka udzielała świadczeń opieki zdrowotnej w rodzaju lecznictwo uzdrowskowe na podstawie umów zawartych z NFZ na łączną kwotę⁴² 79 569 073,20 zł (27 168 761,80 zł – 2016 r., 26 215 145,40 zł – 2017 r., 26 185 166,00 zł – 2018 r.⁴³). Poziom finansowania ww. świadczeń zmniejszył się w 2017 r. odniesieniu do 2016 r. o 953 616,40 zł (3,5%), a w 2018 r. (w odniesieniu do 2017 r.) był niższy o 29 979,40 zł (0,11%). Największą kwotę środków finansowych zakontraktowano⁴⁴ na uzdrowskowe leczenie sanatoryjne dorosłych – 50 345 106,00 zł⁴⁵, najmniejszą na uzdrowskowe leczenie ambulatoryjne dorosłych i dzieci – 460 575,00 zł⁴⁶.

Spółka realizowała świadczenia w następujących zakresach: w latach 2017-2018 uzdrowskowe leczenie szpitalne dorosłych, uzdrowskowe leczenie sanatoryjne dorosłych, uzdrowskowe leczenie ambulatoryjne dorosłych i dzieci, uzdrowskowe leczenie szpitalne dzieci w wieku od 3 do 18 lat, a w 2016 r. także uzdrowskowa rehabilitacja dla dorosłych w szpitalu uzdrowskowym, uzdrowskowa rehabilitacja dla dorosłych w sanatorium uzdrowskowym. Spółka wykonała umowy zawarte z NFZ na kwotę: w 2016 r. – 26 989 737,80 zł (99,3%); w 2017 r. – 25 957 911,00 zł (99%); w 2018 r.⁴⁷ – 5 994 908,00 zł (22,9%).

(dowód: akta kontroli str.: 1783-1786)

Zgodnie z art. 2 pkt 1 lit. a ustawy o *lecznictwie uzdrowskowym* oraz § 7 ust. 1 zarządzenia Nr 63/2016/DSM, zakłady lecznictwa uzdrowskiego Spółki do zabiegów bodźcowych wykorzystywały następujące naturalne surowce lecznicze:

a) wodę leczniczą (mineralną), wydobywaną przez Uzdrowskowy Zakład Górniczy Spółki (dalej: „UZG”)⁴⁸:

⁴² Uwzględniając aneksy zwiększające/zmniejszające wartość zawartych umów.

⁴³ Po uwzględnieniu aneksu nr 27 z dnia 14 maja 2018 r.

⁴⁴ Z uwzględnieniem aneksów zwiększających/zmniejszających wartość zawartych umów.

⁴⁵ Z czego: 16 490 838 zł w 2016 r., 16 448 922 zł w 2017 r., 17 405 346 zł w 2018 r.

⁴⁶ Z czego: 109 687 zł w 2016 r., 173 328 zł w 2017 r., 177 560 zł w 2018 r.

⁴⁷ Według stanu na dzień 31 marca 2018 r.

⁴⁸ 1) W odniesieniu do obszaru górniczego „Polanica Zdrój” w oparciu m.in. o koncesję nr 165/93, wydaną dnia 16.07.1993 r. przez Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa na okres 20 lat, zaktualizowaną o współrzędne granic obszaru górniczego decyzją Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa nr BKK/MZ/1215/96 z dnia 5.07.1996 r., zmienioną w związku z komercjalizacją Zespołu Uzdrowskich Kłodzkich decyzją Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa nr DG/hg/JW/487-824a/99 z dnia 11.03.1996 r. oraz decyzją Marszałka Województwa Dolnośląskiego nr 17/2013 z dnia 28.06.2013 r., przedłużającą koncesję o 30 lat. 2) W odniesieniu do obszaru górniczego „Duszniki-Zdrój” w oparciu, m.in. o koncesję nr 167/93, wydaną dnia 16.07.1993 r. przez Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa na okres 20 lat, zaktualizowaną o współrzędne granic obszaru górniczego decyzją Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa nr BKK/MZ/1213/96 z dnia 5.07.1996 r., zmienioną w związku z komercjalizacją Zespołu Uzdrowskich Kłodzkich decyzją Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa nr DG/hg/JW/487-824c/99 z dnia 11.03.1996 r. oraz decyzją Marszałka Województwa Dolnośląskiego nr 19/2013 z dnia 28.06.2013 r., przedłużającą koncesję o 30 lat. 3) W odniesieniu do obszaru górniczego „Kudowa Zdrój” w oparciu, m.in. o koncesję nr 166/93, wydaną dnia 16.07.1993 r. przez Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa na okres 20 lat, zaktualizowaną o współrzędne granic obszaru górniczego decyzją Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa nr BKK/MZ/1214/96 z dnia 5.07.1996 r., zmienioną w związku z komercjalizacją Zespołu Uzdrowskich Kłodzkich decyzją Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa nr DG/hg/JW/487-824b/99 z dnia 11.03.1996 r. oraz decyzją Marszałka Województwa Dolnośląskiego nr 18/2013 z dnia 28.06.2013 r., przedłużającą koncesję o 30 lat.

- w Polanicy Zdroju do kuracji pitnej oraz do zabiegów leczniczych z ujęcia „Wielka Pieniawa”⁴⁹, której właściwości lecznicze zostały potwierdzone w decyzji uzdrowskiej dla obszaru Polanica Zdrój;
- w Dusznikach-Zdroju do kuracji pitnej z ujęcia „Jan Kazimierz”⁵⁰ oraz „Pieniawa Chopina”⁵¹ a do zabiegów leczniczych z ujęcia „Jan Kazimierz”, której właściwości lecznicze zostały potwierdzone w decyzji uzdrowskiej dla obszaru Duszniki-Zdrój;
- w Kudowie Zdroju do kuracji pitnej z ujęcia nr 2 „Moniuszko”⁵² oraz nr 3 „Marchlewski”⁵³ a do zabiegów leczniczych z ujęcia „Górne”⁵⁴, której właściwości lecznicze zostały potwierdzone w decyzji uzdrowskiej dla obszaru Kudowa Zdrój;
- b) borowinę o właściwościach leczniczych⁵⁵, wydobywaną ze złoża „Bronowo” w uzdrowsku Polczyn-Zdrój, której właściwości lecznicze zostały potwierdzone w decyzji uzdrowskiej;
- c) wodę leczniczą (solankę) wydobywaną z ujęcia „IG-1” w uzdrowsku Polczyn-Zdrój⁵⁶, której właściwości lecznicze zostały potwierdzone w decyzji uzdrowskiej;
- d) naturalny dwutlenek węgla pozyskiwany z wód leczniczych zlokalizowanych w uzdrowsku Duszniki-Zdroju, których właściwości lecznicze zostały potwierdzone w decyzji uzdrowskiej⁵⁷ oraz w uzdrowsku Kudowa Zdroju, na obszarze którego występują złoża wód leczniczych wodorowęglanowo-sodowo-wapniowych zawierających wolny dwutlenek węgla⁵⁸, wskazane w decyzji uzdrowskiej⁵⁹.

(dowód: akta kontroli str. 552-579, 582-737, 739-755, 784-812, 1107-1116, 1129-1131, 1630-1725, 1727-1728, 1734, 1774, 2095, 2099, 2126)

Zakłady lecznictwa uzdrowskiego Spółki do wykonywania zabiegów bodźcowych wykorzystywał także produkty, które nie były naturalnymi surowcami leczniczymi, tj. plastry borowinowe⁶⁰ oraz olejki eteryczne⁶¹.

(dowód: akta kontroli str. 841-879, 920-989, 999-1045, 1105, 1780-1782)

W okresie objętym kontrolą zakłady lecznictwa uzdrowskiego Spółki wykonały łącznie 1 043 275 zabiegów bodźcowych (w tym 934 520 zabiegów bodźcowych finansowanych przez NFZ, co stanowiło 89,6% zabiegów bodźcowych ogółem), z tego:

- w 2016 r. 477 043 zabiegi bodźcowe (w tym 429 533 finansowanych przez NFZ),
- w 2017 r. 459 392 zabiegi bodźcowe (w tym 407 904 finansowanych przez NFZ),

⁴⁹ Woda mineralna, swoista, 0,15% wodorowęglanowo-wapniowa, szczawa.

⁵⁰ 0,15% woda mineralna, swoista, wodorowęglanowa, wapniowa sodowa, szczawa.

⁵¹ 0,22% woda mineralna, swoista, wodorowęglanowa, wapniowa, sodowa, szczawa, krzemowa, żelazista.

⁵² 0,36% woda mineralna, swoista, wodorowęglanowa, sodowa, wapniowa, szczawa. W pijalni uzdrowskiej w Kudowie Zdroju na tablicach informujących o składzie fizykochemicznym udostępnionych wód leczniczych figuruje, obok ujęcia „Marchlewski”, ujęcie o nazwie „Sniadecki”.

⁵³ 0,21% woda mineralna, swoista, wodorowęglanowa, sodowa, wapniowa, szczawa. Ze względu na awarię rurociągu, woda z tego ujęcia czasowo niedostępna w pijalni uzdrowskiej w Kudowie Zdroju.

⁵⁴ 0,26% woda mineralna, swoista, wodorowęglanowa, sodowa, wapniowa, żelazista, szczawa.

⁵⁵ Borowinę drobno mieloną do kąpiel i okładów, pakowaną w wiadra 20 kg oraz borowinę mieloną pakowaną w worki 25 kg – zgodnie z nomenklaturą wynikającą z załącznika nr 1 – Wykaz asortymentu do umowy z dostawcą. W trakcie oględzin zakładów przyrodoleczniczych przeprowadzonych przez kontrolera NIK w dniach 30 maja 2018 r. oraz 6 czerwca 2018 r. stwierdzono, iż ww. wiadra oraz worki producent oznaczał etykietą, m.in. z informacją: „Borowina Polczyńska”, o zastosowaniu, świadectwie jakości, wskaźnikach jakościowych oraz, iż „Polczyńska borowina jest zaliczana do kopalin leczniczych”. Zarząd Spółki w wyjaśnieniach dotyczących składu ww. borowiny wskazał, iż zgodnie z opisem surowiec posiada świadectwo potwierdzające właściwości lecznicze [...] wydane przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego - Państwowy Zakład Higieny. Polczyńska borowina zaliczana jest do kopalin leczniczych [...], jest naturalnym surowcem leczniczym biochemicznie czynnym o wysokiej aktywności biologicznej. Producent wskazuje następujące wskaźniki jakościowe: stopień rozkładu H4-H6; stopień wilgotności 92,13%; odczyn PH 5,20.

⁵⁶ Złoże wody leczniczej mineralnej, swoistej, chlorkowo-sodowej, jodkowej.

⁵⁷ Decyzja nr 27 z dnia 6 kwietnia 2009 r.

⁵⁸ Dla potrzeb lecznictwa eksploatowane są cztery ujęcia, dla których wydane zostały świadectwa potwierdzające właściwości lecznicze wód.

⁵⁹ Decyzja nr 33 z dnia 11 maja 2009 r., zmieniona decyzją Nr 33a z dnia 18 marca 2014 r.

⁶⁰ Do zabiegów bodźcowych: 93.3953 – okłady borowinowe częściowe, 93.3959 – jonoforeza borowinowa oraz 93.3980 – gałwanoborowina.

⁶¹ W ramach zabiegu bodźcowego 93.3905 – inhalacja indywidualna ultradźwiękowa solankowa.

– w 2018 r. 106 840 zabiegów bodźcowe (w tym 97 083 finansowanych przez NFZ)⁶².

Najwięcej zabiegów bodźcowych wykonano z użyciem wody leczniczej (mineralnej) – 445 844 (co odpowiadało 42,7% zabiegów bodźcowych ogółem), w tym 428 448 zabiegów bodźcowych, finansowanych przez NFZ (45,8%⁶³):

- kąpieli kwasowęglowej (93.3960) – 151 076 zabiegów⁶⁴ (33,9%), w tym 136 685 zabiegów finansowanych przez NFZ (31,9%);
- krenoterapii (93.3979) – 294 768 zabiegów⁶⁵ (66,1%), w tym 291 763 zabiegów finansowanych przez NFZ (68,1%).

Z wykorzystaniem borowiny wykonano łącznie 34 837 zabiegów (co odpowiadało 3,4% zabiegów bodźcowych ogółem), w tym 22 122 zabiegów bodźcowych, finansowanych przez NFZ (2,4%⁶⁶):

- kąpieli w zawieszynie borowinowej (93.3971) – 18 802 zabiegów⁶⁷ (54%), w tym 10 540 zabiegów finansowanych przez NFZ (47,6%);
- fasonów borowinowych (93.3955) – 8 566 zabiegów⁶⁸ (24,6%), w tym 7 436 zabiegów finansowanych przez NFZ (33,6%);
- tamponów borowinowych (93.3957) – 3 981 zabiegów⁶⁹ (11,4%), w tym 3 927 zabiegów finansowanych przez NFZ (17,8%);
- zawijań borowinowych częściowych (93.3953) – 3 488 zabiegów⁷⁰ (10%), w tym 219 zabiegów finansowanych przez NFZ (1%).

Z wykorzystaniem naturalnego dwutlenku węgla wykonano łącznie 121 266⁷¹ zabiegów suchej kąpieli kwasowęglowej w naturalnym CO₂ (93.3960), co odpowiadało 11,6% zabiegów bodźcowych ogółem, w tym 108 059 zabiegów finansowanych przez NFZ (11,6%⁷²).

Z wykorzystaniem wody leczniczej (solanki) wykonano łącznie 143 147⁷³ zabiegów bodźcowych inhalacji indywidualnej ultradźwiękowej solankowej (93.3905), co odpowiadało 13,7% zabiegów bodźcowych ogółem, w tym 113 416 zabiegów finansowanych przez NFZ (12,1%). W ramach zabiegu inhalacji indywidualnej ultradźwiękowej solankowej (93.3905) wykonywane były także inhalacje indywidualne ultradźwiękowe solankowo-olejkowe, z wykorzystaniem olejków eterycznych (niebędących naturalnymi surowcami leczniczymi).

Do wykonywania zabiegów bodźcowych wykorzystywano również plastry borowinowe, które nie były naturalnym surowcem leczniczym. Produkt ten wykorzystano do 298 181 zabiegów bodźcowych (co odpowiadało 28,6% zabiegów bodźcowych ogółem), w tym do 262 475 zabiegów finansowanych przez NFZ (28,1%⁷⁴):

⁶² Stan na dzień 31 marca 2018 r.

⁶³ Z zabiegów bodźcowych ogółem finansowanych przez NFZ.

⁶⁴ W tym 78 204 zabiegów w 2016 r., 60 809 zabiegów w 2017 r., 12 063 zabiegów w 2018 r. (według stanu na 31 marca 2018 r.).

⁶⁵ W tym 136 536 zabiegów w 2016 r., 128 370 zabiegów w 2017 r., 29 862 zabiegów w 2018 r. (według stanu na dzień 31 marca 2018 r.).

⁶⁶ Z zabiegów bodźcowych ogółem finansowanych przez NFZ.

⁶⁷ W tym 9 151 zabiegów w 2016 r., 7 473 zabiegów w 2017 r., 2 178 zabiegów w 2018 r. (według stanu na dzień 31 marca 2018 r.).

⁶⁸ W tym 6 536 zabiegów w 2017 r. i 5 653 zabiegów w 2018 r. (według stanu na dzień 31 marca 2018 r.).

⁶⁹ W tym 1 740 zabiegów w 2016 r., 1 806 zabiegów w 2017 r., 435 zabiegów w 2018 r. (według stanu na dzień 31 marca 2018 r.).

⁷⁰ W tym 1 487 zabiegów w 2016 r., 1 551 zabiegów w 2017 r., 450 zabiegów w 2018 r. (według stanu na dzień 31 marca 2018 r.).

⁷¹ W tym 47 403 zabiegów w 2016 r., 47 835 zabiegów w 2017 r., 12 821 zabiegów w 2018 r. (według stanu na dzień 31 marca 2018 r.).

⁷² Z zabiegów bodźcowych ogółem finansowanych przez NFZ.

⁷³ W tym 67 399 zabiegów w 2016 r., 61 831 zabiegów w 2017 r., 13 917 zabiegów w 2018 r. (według stanu na dzień 31 marca 2018 r.).

⁷⁴ Z zabiegów bodźcowych ogółem finansowanych przez NFZ.

- okładów borowinowych częściowych (93.3953) – 290 783 zabiegów⁷⁵ (97,5%), w tym 255 737 zabiegów finansowanych przez NFZ (97,4%);
- jonoforezy borowinowej (93.3959) – 6 679 zabiegów⁷⁶ (2,2%), w tym 6 210 zabiegów finansowanych przez NFZ (2,4%);
- galwanoborowiny (93.3980) – 719 zabiegów⁷⁷ (0,3%), w tym 528 zabiegów finansowanych przez NFZ (0,2%).

(dowód: akta kontroli str. 832-833, 837, 882-884, 888-890, 894-896, 992, 995, 998, 1726, 1732, 1780-1782)

W latach 2016-2018 (do 31 marca) zakłady lecznictwa uzdrowiskowego Spółki do wykonywania zabiegów bodźcowych z użyciem borowiny wykorzystaly 55 940 kg borowiny⁷⁸. Średnie zużycie tego surowca na jeden zabieg bodźcowy wyniosło 0,6 kg.

W badanym okresie do wykonywania zabiegów bodźcowych z użyciem wody leczniczej (solanki), wykorzystano 265 300 ml wody⁷⁹. Średnie zużycie tego surowca na jeden zabieg bodźcowy wyniosło 1,8 ml.

Realizując zabiegi bodźcowe suchej kąpieli kwasowęglowej w naturalnym CO₂ w zakładach lecznictwa uzdrowiskowego w Polanicy Zdroju w badanym okresie wykorzystano 13 860 kg naturalnego dwutlenku węgla⁸⁰. Średnie zużycie tego surowca na jeden zabieg bodźcowy wyniosło 0,29 kg⁸¹.

W latach 2016-2017 zakłady lecznictwa uzdrowiskowego Spółki do wykonywania zabiegów bodźcowych kąpieli kwasowęglowej wykorzystaly 4 896 m³ wody leczniczej (mineralnej)⁸². Średnie zużycie tego surowca na jeden zabieg bodźcowy wyniosło 0,06 m³⁸³.

Ze względu na ogólnodostępność uzdrowiskowych pijalni wód mineralnych, opomiarowanie oraz wyliczenie średniego zużycia surowca – wody leczniczej (mineralnej), stosowanej do zabiegów bodźcowych krenoterapii, nie było możliwe.

Do wykonywania zabiegów z użyciem plastrów borowinowych wykorzystano 168 581,2 kg plastrów⁸⁴. Średnie zużycie tego produktu na jeden zabieg bodźcowy wyniosło 0,56 kg.

(dowód: akta kontroli str. 832-833, 837, 841-879, 882-884, 888-890, 894-989, 992, 995, 998-1045, 1129-1131, 1559, 1727-1728, 1734, 1780-1782)

4. Właściwości lecznicze wykorzystywanych w zakładach przyrodolecznictwa Spółki: wody leczniczej (mineralnej), wody leczniczej (solanki) oraz borowiny, potwierdzono w świadectwach, wydanych na podstawie art. 36 ust. 4 ustawy o lecznictwie uzdrowiskowym i w decyzjach uzdrowiskowych:

a) dla wody leczniczej mineralnej:

⁷⁵ W tym 130 197 zabiegów w 2016 r., 130 641 zabiegów w 2017 r., 29 945 zabiegów w 2018 r. (według stanu na dzień 31 marca 2018 r.).

⁷⁶ W tym 376 zabiegów w 2016 r., 4 579 zabiegów w 2017 r., 1 724 zabiegów w 2018 r. (według stanu na dzień 31 marca 2018 r.).

⁷⁷ W tym 491 zabiegów w 2017 r., 228 zabiegów w 2018 r. (według stanu na dzień 31 marca 2018 r.).

⁷⁸ Ustalono na podstawie ilości zakupionego surowca w okresie od 1 stycznia 2016 r. do 31 marca 2018 r.

⁷⁹ Ustalono na podstawie ilości zakupionego surowca w okresie od 1 stycznia 2016 r. do 31 marca 2018 r.

⁸⁰ Ustalono na podstawie ilości zakupionego surowca w okresie od 1 stycznia 2016 r. do 31 marca 2018 r.

⁸¹ Zabieg bodźcowy - sucha kąpiel kwasowęglowa w naturalnym CO₂ – 93.3960, wykonywany był również w Zakładzie Przyrodolecznictwa w Kudowie Zdroju. Jak wyjaśnił Kierownik Ruchu UZG, z uwagi na sposób doprowadzenia i odprowadzenia gazu (gaz spływa z ujęcia grawitacyjnie do basenu zabiegowego i z niego przelewa się kratkami kanalizacyjnymi na zewnątrz budynku), nie ma możliwości jakiegokolwiek opróbowania ilości zużytego gazu do zabiegów.

⁸² Dotyczy zakładów przyrodolecznictwa w Polanicy Zdroju (w 2017 r.) oraz w Dusznikach Zdroju (w latach 2016-2017). Awaria rurociągów doprowadzających wodę do zakładów przyrodolecznictwa w Polanicy Zdroju (w 2016 r.) oraz w Kudowie Zdroju (trwająca od listopada 2016 r. do sierpnia 2017 r.) uniemożliwiła rzetelne wyliczenie ilości doprowadzonej do ww. zakładów wody leczniczej (mineralnej).

⁸³ W związku z wykonaniem łącznej ilości 71 344 zabiegów bodźcowych (w tym: 28 029 zabiegów w 2017 r. w Polanicy Zdroju oraz 24 378 zabiegów w 2016 r. i 18 937 zabiegów w 2017 r. w Dusznikach-Zdroju).

⁸⁴ Ustalono na podstawie ilości zakupionego produktu w okresie od 1 stycznia 2016 r. do 31 marca 2018 r.

- odwiert nr 2 „Moniuszko” (świadcstwo Nr 1/KZ z dnia 11 marca 2009 r.), odwiert nr 3 „Marchlewski” (świadcstwo Nr 2/KZ z dnia 11 marca 2009 r.), odwiert „Pieniawa Chopina” (świadcstwo Nr 1/DZ z dnia 22 października 2008 r.), odwiert „Jan Kazimierz” (świadcstwo Nr 2/DZ z dnia 22 października 2008 r.) - potwierdzono w nich możliwość wykorzystywania jej w lecznictwie uzdrowiskowym w czasie kuracji do miesiąca po uzyskaniu zalecenia lekarskiego we wszystkich formach (kuracja pitna, inhalacje i płukanie jam ciała, kąpiele), a w przypadku kuracji powyżej miesiąca wyłącznie do użytku zewnętrznego⁸⁵;
 - źródło „Górne” (świadcstwo Nr 3/KZ z dnia 11 marca 2009 r.) - potwierdzono w nim możliwość wykorzystywania jej w lecznictwie uzdrowiskowym wyłącznie do użytku zewnętrznego⁸⁶;
 - ujęcie „Wielka Pieniawa” (świadcstwo Nr SC/1964/08 z dnia 16 czerwca 2008 r.) – potwierdzono w nim możliwość wykorzystywania jej w lecznictwie uzdrowiskowym do kuracji pitnej, inhalacji oraz do kąpieli, według wskazań lekarskich⁸⁷;
- b) dla wody leczniczej (solanki) – ujęcie „IG-1” w miejscowości Polczyn-Zdrój (świadcstwo Nr HU-20/WL-1/2008 z dnia 7 kwietnia 2008 r.) - potwierdzono w nim możliwość wykorzystywania jej w lecznictwie uzdrowiskowym do indywidualnych kąpieli całkowitych lub częściowych (w wannach) oraz inhalacji według wskazań lekarskich;
- c) dla borowiny – ze złoża „Bronowo” w gminie Polczyn-Zdrój (świadcstwo Nr HU-20/BL-1/2008 z dnia 7 kwietnia 2008 r.) – potwierdzono w nim jej przydatność do zewnętrznego stosowania w formie okładów całkowitych lub częściowych oraz zawiązków i kąpieli oraz zabiegów specjalnych, tj. tamponów borowinowych oraz produkcji pasty borowinowej.

Gaz wykorzystywany do suchych kąpieli kwasowęglowych w naturalnym CO₂, w przypadku zabiegów wykonywanych w zakładach lecznictwa uzdrowiskowego w Polanicy Zdroju, pozyskiwany był z wód leczniczych wydobywanych przez Spółkę z ujęć „Jan Kazimierz”, „Pieniawa Chopina”, „B-4” oraz z „odwiertu nr 39”, dla których to wód zostały wydane świadectwa potwierdzające ich właściwości lecznicze⁸⁸. Gaz ten dostarczany był do wytwórni dwutlenku węgla i tam skraplany oraz konfekcjonowany⁸⁹.

Do realizacji zabiegów suchej kąpieli kwasowęglowej w naturalnym CO₂, wykonywanych w Zakładzie Przyrodolecznictwa w Kudowie Zdroju wykorzystywano, jak wskazał Kierownik Ruchu UZG, *naturalny gaz pochodzący z ujęcia o nazwie „Gazowe”. Jest to studnia o statycznym zwierciadle wody, bez samowypływu (woda nie wydobywa się na powierzchnię), z konstrukcją nad ujęciem, tzw. „dzwonem”, która służy do lekkiego sprężania i przesyłania grawitacyjnym spływem do basenu zabiegowego wydobywającego się z wody dwutlenku węgla.* Występowanie złóż wód leczniczych na obszarze uzdrowiska Kudowa Zdrój, zawierających wolny dwutlenek węgla, zostało potwierdzone w decyzji uzdrowiskowej dla obszaru Kudowa Zdrój.

(dowód: akta kontroli str. 555, 571-576, 663-737, 748-755, 784-812, 1061-1066, 1107-1116, 1129-1131, 2099, 2126-2127)

⁸⁵ Decyzja uzdrowiskowa Nr 27 z dnia 6 kwietnia 2009 r. oraz decyzja uzdrowiskowa Nr 33 z dnia 11 maja 2009 r., zmieniona decyzją Nr 33a z dnia 18 marca 2014 r.

⁸⁶ Decyzja uzdrowiskowa Nr 33 z dnia 11 maja 2009 r., zmieniona decyzją Nr 33a z dnia 18 marca 2014 r.

⁸⁷ Decyzja uzdrowiskowa Nr 9 z dnia 5 listopada 2008 r.

⁸⁸ Świadcstwo Nr 1/DZ z dnia 22 października 2008 r., świadcstwo Nr 2/DZ z dnia 22 października 2008 r., świadcstwo Nr 3/DZ z dnia 22 października 2008 r., świadcstwo Nr 5/DZ z dnia 22 października 2008 r.

⁸⁹ Wytwórnia dwutlenku węgla w Dusznikach Zdroju – własność Spółki oddana w dzierżawę podmiotowi zewnętrznemu.

Borowinę wykorzystywano do realizacji następujących zabiegów bodźcowych: kąpieli w zawieszynie borowinowej (93.3971)⁹⁰, fasonów borowinowych (93.3955)⁹¹, zawiań borowinowych częściowych (93.3953)⁹², tamponów borowinowych (93.3957)⁹³.

Wodę leczniczą solankę stosowano przy wykonywaniu zabiegów bodźcowych inhalacji indywidualnych ultradźwiękowych solankowych (93.3905) oraz w ramach zabiegów inhalacji indywidualnych ultradźwiękowych solankowo-olejkowych – z wykorzystaniem olejków eterycznych, które nie były naturalnymi surowcami leczniczymi⁹⁴ (93.3905).

Wodę leczniczą mineralną stosowano przy wykonywaniu zabiegów bodźcowych krenoterapii (93.3979) oraz kąpieli kwasowęgłowej (93.3966).

Naturalny dwutlenek węgla stosowano przy wykonywaniu zabiegów bodźcowych suchej kąpieli kwasowęgłowej w naturalnym CO₂ (93.3960)⁹⁵.

Zakłady lecznictwa uzdrowiskowego Spółki wykorzystywały także do zabiegów bodźcowych okładów borowinowych częściowych (93.3953)⁹⁶, jonoforezy borowinowej (93.3959) oraz galwanoborowiny (93.3980) plastry borowinowe⁹⁷, które nie były naturalnym surowcem leczniczym.

W dwóch zakładach przyrodoleczniczych w magazynie surowców naturalnych⁹⁸ bądź w pomieszczeniach kąpieli w zawieszynie borowinowej⁹⁹ składowano łącznie 17 sztuk czarnych, zamkniętych, nieoznaczonych oraz nieopisanych przez producenta plastikowych wiader. Kolejne, tj. osiemnaste, czarne nieoznaczone i nieopisane plastikowe wiadro było otwarte i znajdowało się w pomieszczeniu przylegającym do jednej z sal zabiegowych kąpieli w zawieszynie borowinowej¹⁰⁰.

(dowód: akta kontroli str. 841-879, 897-989, 999-1045, 1105, 1616, 1630-1699, 1726, 1731-1732, 1772-1773, 1780-1782, 2095)

⁹⁰ W postaci borowiny drobnomielonej do kąpieli i okładów, pakowanej w wiadra 20 kg – zgodnie z nomenklaturą wynikającą z załącznika nr 1 – Wykaz asortymentu do umowy dostawcy. Faktury wystawiane przez producenta z oznaczeniem przedmiotu dostawy: *Borowina - wiadro 20 kg*, ze stawką podatku VAT w wysokości 8%.

⁹¹ W przypadku zabiegów wykonywanych w zakładach leczniczych w Polanicy Zdroju: w postaci borowiny drobnomielonej do kąpieli i okładów, pakowanej w wiadra 20 kg – zgodnie z nomenklaturą wynikającą z załącznika nr 1 – Wykaz asortymentu do umowy z dostawcą. Faktury wystawiane przez producenta z oznaczeniem przedmiotu dostawy: *Borowina - wiadro 20 kg*. W przypadku zabiegów wykonywanych w Zakładzie Przyrodolecznictwa w Dusznikach-Zdroju: w postaci borowiny mielonej, pakowanej w worki 25 kg – zgodnie z nomenklaturą wynikającą z załącznika nr 1 – Wykaz asortymentu do umowy z dostawcą. Faktury wystawiane przez producenta z oznaczeniem przedmiotu dostawy: *Borowina - pakowana w worki 25 kg*. W obu przypadkach faktury ze stawką podatku VAT w wysokości 8%.

⁹² W postaci borowiny mielonej, pakowanej w worki 25 kg – zgodnie z nomenklaturą wynikającą z załącznika nr 1 – Wykaz asortymentu do umowy z dostawcą. Faktury wystawiane przez producenta z oznaczeniem przedmiotu dostawy: *Borowina - pakowana w worki 25 kg*, ze stawką VAT 8%. Sposób wykonania zabiegu: mielona borowina przesypywana do urządzenia podgrzewającego, w zależności od wilgotności borowiny – dodawana woda; borowina mieszana i podgrzewana do 50°C, przekładana do wiader i transportowana do stanowiska zabiegowego. Borowina o temperaturze 40-46°C nakładana na ciało pacjenta i owijana 3-warstwowym podkładem (folia, prześcieradło flizelinowe, koc) celem utrzymania temperatury zabiegu; czas trwania – od 15 do 20 min.; po zabiegu należy splukać ciało ciepłym natryskiem; zalecany odpoczynek 30 min.

⁹³ W postaci borowiny mielonej, pakowanej w worki 25 kg – zgodnie z nomenklaturą wynikającą z załącznika Nr 1 – Wykaz asortymentu do umowy z dostawcą. Faktury wystawiane przez producenta z oznaczeniem przedmiotu dostawy: *Borowina - pakowana w worki 25 kg*, ze stawką podatku VAT 8%.

⁹⁴ W postaci wody leczniczej solanki, pakowanej w butelki o pojemności 0,9 l. Faktury wystawiane przez producenta z oznaczeniem przedmiotu dostawy: *Solanka Polczyńska 0,9 l*, ze stawką VAT 8%.

⁹⁵ W odniesieniu do zabiegów wykonywanych w zakładach leczniczych w Polanicy Zdroju: nabywany przez Spółkę na podstawie faktur wystawianych przez podmiot zewnętrzny – dzierżawcę; dostarczany w butlach 30 kg – zgodnie z opisem zamieszczonym na fakturach, ze stawką podatku VAT 23%.

⁹⁶ Zapakowane w folię worki z borowiną podgrzewane w specjalnym urządzeniu do temperatury 50°C; wyciągane z folii tak, by flizelina bezpośrednio przylegała do ciała; okład borowinowy o temperaturze 40-46°C nakładany na oczyszczone ciało pacjenta; na okład nakładane prześcieradło flizelinowe i koc z celu utrzymania temperatury; średni czas trwania – 20 min.

⁹⁷ Plaster z flizeliną o rozmiarze 18cmx30 cm, waga 0,4/0,45 kg lub plaster z flizeliną o rozmiarze 22x35 cm, waga 0,7 kg – zgodnie z nomenklaturą wynikającą z załącznika nr 1 – Wykaz asortymentu do umowy z dostawcą. Faktury wystawiane przez producenta z oznaczeniem przedmiotu dostawy: *Borowina plaster 18x30 - mały* lub *Borowina plaster 22x35 - duży* lub *Borowina worek 0,45 kg* lub *Borowina worek 0,7 kg*. We wszystkich przypadkach stawka podatku VAT wynosiła 8%.

⁹⁸ W Zakładzie Przyrodolecznictwa w Kudowie Zdroju.

⁹⁹ W Zakładzie Przyrodolecznictwa w Polanicy Zdroju.

¹⁰⁰ W Zakładzie Przyrodolecznictwa w Kudowie Zdroju.

5. W okresie objętym kontrolą wydobywane i wykorzystywane przez Spółkę w leczeniu uzdrowskowym naturalne surowce lecznicze poddano następującym badaniom¹⁰¹:

- raz w roku zlecano badania składu fizykochemicznego wody z ujęć wód leczniczych. Ww. badania zostały wykonane w 2016 r. oraz 2017 r. przez Ośrodek Badań i Kontroli Środowiska w Katowicach¹⁰². Jak wskazał Kierownik Ruchu UZG, z przeprowadzonych analiz wynikało, iż skład wody, a więc i jej właściwości lecznicze nie ulegały zasadniczym zmianom. Dodał, iż niewielkie wahania nie przekraczały dopuszczalnych 20% i były związane z niezależnymi czynnikami;
- raz na kwartał przeprowadzano analizy bakteriologiczne¹⁰³ wody z ujęć wód leczniczych oraz w pijalniach. Badania prowadzono w Laboratorium Mikrobiologicznym Rozlewni Wód Mineralnych Spółki. Nie stwierdzono nieprawidłowych zmian¹⁰⁴;
- raz w tygodniu przeprowadzano pomiary hydrogeologiczne¹⁰⁵ oraz fizykochemiczne¹⁰⁶ na ujęciach wód leczniczych, na podstawie których sporządzano analizę zbiorczą wyników pomiarów parametrów złożowych poszczególnych ujęć – operat ewidencyjny¹⁰⁷.

Ponadto, w celu kontroli jakości wody doprowadzanej do zabiegów oraz do pijalni, raz w roku wykonywano tzw. badanie faz eksploatacji¹⁰⁸, w którym badano podstawowe parametry wody: temperaturę, zawartość CO₂ oraz zawartość jonu HCO₃⁻. Kierownik Ruchu UZG wskazał, że badania te *potwierdzają poprawność założeń, tzn. woda dopływająca do odbiorników (wann, kurki czerpalne) posiada ten sam charakter chemiczny i stopień mineralizacji. Zmianie może ulec na skutek transportu temperatura wody oraz w bardzo niewielkim stopniu zawartość dwutlenku węgla. Zmiany w zawartości jonu wodorowęglanowego są niewielkie, uzależnione ściśle od temperatury i zawartości dwutlenku węgla; nie przekraczają 15%.*

(dowód: akta kontroli str. 1132-1565)

6. Zakłady przyrodolecnicze Spółki nie spełniały niektórych wymagań techniczno-organizacyjnych oraz lokalowych określonych w rozporządzeniu w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać zakłady i urządzenia lecznictwa uzdrowskowego¹⁰⁹. Jeden¹¹⁰ z trzech zakładów przyrodolecniczych nie posiadał sali wypoczynkowej, a sale wypoczynkowe w pozostałych dwóch zakładach nie były dostosowane do wymagań tego rozporządzenia. Pomieszczenia zabiegów kąpieli kwasowęglowej w żadnym z zakładów przyrodolecniczych nie były wyposażone w wentylację mechaniczną wyposażoną w wyciąg dolny, w tym pomieszczenie do suchej kąpieli kwasowęglowej w naturalnym CO₂ w Zakładzie Przyrodolecniczym w Kudowie Zdroju. W dwóch z trzech zakładów przyrodolecniczych pomieszczenia do peloidoterapii oraz do zabiegów hydroterapeutycznych¹¹¹, a także kuchnie

¹⁰¹ Zgodnie z zapisami ujętymi w Planie Ruchu UZG, opracowanym na podstawie art. 108, w związku z art. 101 ust. 1 ustawy – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2017 r., poz. 2126, ze zm.) oraz w oparciu o Program badań stacjonarnych na ujęciach wód leczniczych w Uzdrowskim Zakładzie Górniczym Spółki.

¹⁰² Badanie wykonane przez jednostkę uprawnioną do potwierdzenia właściwości leczniczych naturalnych surowców leczniczych, o której mowa w art. 36 ust. 2 ustawy o lecznictwie uzdrowskowym.

¹⁰³ M.in. określenie wskaźnika Coli.

¹⁰⁴ W świadectwach analizy wskazywano, iż woda spełnia wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi – w zakresie oznaczonych parametrów bakteriologicznych.

¹⁰⁵ Temperatura wody, wydajność ujęć metodą objętościową lub za pomocą wodomierzy, ciśnienie na głowicy ujęcia.

¹⁰⁶ Zawartość jonu wodorowęglanowego metodą miareczkowania, zawartość wolnego CO₂ aparatem karat.

¹⁰⁷ Dokument tworzony na podstawie art. 101 ust. 3 ustawy - Prawo geologiczne i górnicze.

¹⁰⁸ Tj. badanie wody na poszczególnych etapach przesysu.

¹⁰⁹ Ustalono na podstawie oględzin zakładów przyrodolecniczych w Kudowie Zdroju oraz uzdrowskowych pijalni w Kudowie Zdroju, Dusznikach-Zdroju oraz Polanicy Zdroju (dnia 30 maja 2018 r.), Zakładów Przyrodolecniczych w Polanicy Zdroju oraz Dusznikach Zdroju (dnia 6 czerwca 2018 r.) przez kontrolera NIK.

¹¹⁰ Zakład Przyrodolecniczy w Polanicy Zdroju.

¹¹¹ W Zakładzie Przyrodolecniczym w Kudowie Zdroju oraz w Polanicy Zdroju.

borowinowe¹¹² nie zostały wyposażone w wentylację nawiewno-wyiewną. W jednym zakładzie przyrodolecznictwa¹¹³ pomieszczenie do zabiegów inhalacji indywidualnej ultradźwiękowej solankowej nie zostało wyposażone w wentylację nawiewno-wyiewną. Pomieszczenia zabiegowe do kąpieli peloidowych nie zostały wyposażone w wanny do kąpieli oczyszczającej z baterią natryskową lub w kabiny natryskowej w dwóch zakładach przyrodolecznictwa¹¹⁴. W jednym zakładzie przyrodolecznictwa¹¹⁵ w pomieszczeniach do zabiegów kąpieli kwasowęglowej nie przy wszystkich wannach kąpielowych zamontowano instalację przywoławczą. W skład jednego zakładu przyrodolecznictwa¹¹⁶ nie wchodziły punkty pielęgniarstwa. Przepisy porządkowe dla korzystających z urządzeń zakładu oraz godziny wykonywania zabiegów nie zostały wywieszone w widocznym miejscu w jednym zakładzie przyrodolecznictwa¹¹⁷. Spółka dostosowała zakład do tego wymogu w trakcie trwania czynności kontrolnych.

W jednej z trzech pijalni¹¹⁸ tablice określające właściwości fizykochemiczne udostępnianych wód leczniczych oraz wskazania do ich stosowania w formie pitnej, nie były czytelne.

Ponadto w pijalni wód mineralnych w Kudowie Zdroju błędnie oznaczono jedno z ujęć wód leczniczych, z którego udostępniana była woda mineralna stosowana do kuracji pitnej. Oznaczenie oraz tablica fizykochemiczna określająca właściwości udostępnionej wody leczniczej wskazywały, iż woda ta pochodzi z ujęcia o nazwie „Śniadecki”¹¹⁹, podczas gdy z dokumentów przedstawionych do kontroli wynikało, iż woda podawana do pijalni pochodzi z ujęcia nr 3 „Marchlewski” oraz ujęcia nr 2 „Moniuszko”.

(dowód: akta kontroli str.1616-1622, 1630-1725, 1727, 1734)

Zgodnie z § 18 rozporządzenia w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać zakłady i urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego, zakłady lecznictwa powinny dostosować się do wymagań określonych w tym rozporządzeniu w terminie nie dłuższym niż do 31 grudnia 2018 r.¹²⁰.

W sprawie działań podjętych w celu dostosowania zakładów przyrodolecznictwa Spółki do wymogów rozporządzenia w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać zakłady i urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego, Zarząd Spółki wyjaśnił: *zakłady przyrodolecznictwa [...] posiadają opracowany program dostosowawczy do wymogów zawartych w rozporządzeniu [...]. Zgodnie z ostatnią aktualizacją powyższego aktu termin dostosowania zakładów i urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego został określony do dnia 31.12.2018 r.[...] Uzdrowiska Kłodzkie S.A – Grupa PGU, w celu dostosowania zakładów przyrodolecznictwa do wymagań zawartych w rozporządzeniu [...], realizują zadania inwestycyjne, których zakończenie powinno nastąpić najpóźniej do końca bieżącego roku. Ryzyko niedotrzymania terminu dostosowania wynikającego z ww. rozporządzenia może wystąpić z powodów formalnych. Ingerencja w bryłę budynku, w przypadku obiektów*

¹¹² W Zakładzie Przyrodolecznictwa w Dusznikach-Zdroju oraz w Polanicy Zdroju, przy czym w Zakładzie Przyrodolecznictwa w Polanicy-Zdroju w pomieszczeniu z mieszalnikami borowiny do fasonów borowinowych, nad mieszalnikami zamontowany okap.

¹¹³ W Zakładzie Przyrodolecznictwa w Dusznikach-Zdroju.

¹¹⁴ W Zakładzie Przyrodolecznictwa w Kudowie Zdroju oraz w Dusznikach-Zdroju.

¹¹⁵ W Zakładzie Przyrodolecznictwa w Polanicy Zdroju.

¹¹⁶ Zakład Przyrodolecznictwa w Polanicy Zdroju.

¹¹⁷ W Zakładzie Przyrodolecznictwa w Polanicy Zdroju.

¹¹⁸ W Pijalni Wód Mineralnych w Polanicy Zdroju.

¹¹⁹ Ustalono na podstawie oględzin pijalni uzdrowiskowej w Kudowie Zdroju przeprowadzonych w dniu 30 maja 2018 r. przez kontrolera NIK.

¹²⁰ Pierwotny termin dostosowania zakładów do wymogów rozporządzenia Minister Zdrowia określił do 31 grudnia 2016 r. Termin ten został zmieniony rozporządzeniem Ministra Zdrowia z 12 grudnia 2016 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie określenia wymagań, jakim powinny odpowiadać zakłady i urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego (Dz. U. 2016 r. poz. 2069).

o statusie zabytków, wymaga uzgodnień z konserwatorem zabytków (np. Łazienki III w Kudowie-Zdroju).

(dowód: akta kontroli str.:1750-1751, 1754-1755, 1759-1772)

Zakłady przyrodolecznicze Spółki posiadały oddziały zabiegowe odpowiednie do prowadzonych w Spółce kierunków leczniczych. Znajdowały się w nich m.in. pomieszczenia zabiegowe i urządzenia wykorzystywane, m.in. w balneoterapii, peloidoterapii i hydroterapii. W celu zapewnienia sterylności urządzeń używanych do wykonywania zabiegów tamponów borowinowych wykorzystywano autoklaw, a ustniki do inhalacji dezynfekowano. Przy wannach kąpielowych zamocowano uchwyty ułatwiające pacjentowi wejście do wanny i wyjście z wanny, a pomieszczenia, w których wykonywano zabiegi, wyposażone były w zegary. Urządzenia i instalacje, w szczególności doprowadzające wody mineralne, wodę ciepłą i zimną, były oznakowane w sposób umożliwiający ich rozróżnienie. Instalacja wody ciepłej i zimnej wykorzystywanej w zabiegach hydroterapii zapewniła zasilanie w wodę o ciśnieniu co najmniej czterech atmosfer. Butle z dwutlenkiem węgla umieszczone były w uchwytach. Borowina przeznaczona do zabiegów przechowywana była w magazynkach, a zużyta odprowadzana poza obręb zakładu.

Pijalnie uzdrowiskowe zlokalizowane były w strefie „A” ochrony uzdrowiskowej oraz dostosowane do eksploatacji całorocznej. W widocznym miejscu umieszczony był regulamin porządkowy określający sposób korzystania z pijalni uzdrowiskowej a pomieszczenia higieniczno-sanitarne znajdowały się w przy pijalniach lub w odpowiedniej odległości. Woda lecznicza pobierana była z ujęć, przesyłana za pomocą instalacji do pijalni i wydawana pacjentom w naczyniach jednorazowych.

(dowód: akta kontroli str. 1134-1136, 1616-1725, 1727-1728, 1733-1734)

7. Według stanu na dzień przeprowadzenia oględzin w trzech zakładach przyrodoleczniczych¹²¹ stan urządzeń do przygotowywania i wykonywania zabiegów z użyciem naturalnych surowców leczniczych, nie był w pełni zgodny z danymi zgłoszonymi do ewidencji prowadzonej przez naczelnego lekarza uzdrowiska¹²², w tym w zakresie liczby stanowisk zabiegowych. Stwierdzone rozbieżności dotyczyły: w ww. zakładach przyrodoleczniczych liczby stanowisk do zabiegów inhalacji indywidualnej ultradźwiękowej solankowej/solankowo-olejkowej, w dwóch¹²³ zakładach przyrodoleczniczych liczby stanowisk do wykonywania zabiegów okładów borowinowych oraz w dwóch zakładach przyrodoleczniczych rodzaju zastosowanej w obiekcie wentylacji¹²⁴.

(dowód: akta kontroli str. 294-439, 1616-1725)

8. Spółka opracowała procedurę postępowania z zużytą borowiną, w ramach *Instrukcji postępowania z odpadami niebezpiecznymi o kodzie 180103 i innymi niż niebezpieczne pochodzenia medycznego o kodzie 180104, 180109, 180181*, w której określono m.in. zasady postępowania przy gromadzeniu zużytych peloidów w miejscu ich powstawania, transportu oraz składowania¹²⁵. Procedura ta, zgodnie z § 7 pkt 14 lit. b i c rozporządzenia w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać zakłady i urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego, wykluczała możliwość używania do zabiegów zużytych peloidów.

(dowód: akta kontroli str. 1120-1127, 1616-1725)

¹²¹ Tj. 30 maja 2018 r. w stosunku do Zakładu Przyrodoleczniczego w Kudowie Zdroju oraz 6 czerwca 2018 r. w stosunku do Zakładu Przyrodoleczniczego w Polanicy Zdroju oraz Zakładu Przyrodoleczniczego w Dusznikach Zdroju.

¹²² Zgodnie z wnioskiem z dnia 14 marca 2018 r. z danymi według stanu na dzień 1 marca 2018 r.

¹²³ W Zakładzie Przyrodoleczniczym w Polanicy Zdroju oraz w Zakładzie Przyrodoleczniczym w Kudowie Zdroju.

¹²⁴ W Zakładzie Przyrodoleczniczym w Dusznikach-Zdroju oraz w Zakładzie Przyrodoleczniczym w Polanicy Zdroju.

¹²⁵ W toku oględzin przeprowadzonych przez kontrolera NIK w dniach 30 maja 2018 r. i 6 czerwca 2018 r. ustalono, że zużyte peloidy odprowadzano do odpowiednio oznakowanych wiader bądź do zsypu a następnie składowano w kontenerach podstawianych przez firmę zewnętrzną, z którą Spółka zawarła umowę na odbiór ww. odpadów.

9. W zakresie transportu i przechowywania peloidów oraz wody mineralnej (solanki) Zarząd Spółki wyjaśnił, iż transport surowca do uzdrowiska zapewnia zgodnie z umową producent. Surowiec dostarczany był w opakowaniach jednorazowych, zabezpieczonych na paletach folią. Wewnątrz transport odbywał się w oryginalnych opakowaniach (pudełkach, wiadrach, workach, butelkach), zarówno do magazynu, jak i na stanowiska zabiegowe. Surowce przechowywane były w suchych, wyłożonych glazurą pomieszczeniach. W kwestii peloidów Zarząd dodał, że nie były one przechowywane w dużych ilościach a zamówień dokonywano na bieżąco, dwa raz w ciągu miesiąca.

Transport wody leczniczej – mineralnej do zakładów przyrodoleczniczych w Polanicy Zdroju, Dusznikach-Zdroju oraz Kudowie Zdroju, jak również do dwóch pijalni uzdrowskich¹²⁶ odbywał się za pomocą rurociągów. Woda do pijalni w Polanicy Zdroju podawana była bezpośrednio z odwiertu, z wykorzystaniem ciśnienia złożowego.

(dowód: akta kontroli str. 814-815, 1118-1119, 1134-1136)

10. Spółka udzieliła 36 797 pacjentom świadczeń opieki zdrowotnej w rodzaju lecznictwo uzdrowskie, finansowanych przez NFZ (w tym: 16 538 pacjentom w 2016 r., 15 719 pacjentom w 2017 r. i 4 540 pacjentom do 31 marca 2018 r.). Najwięcej świadczeń udzielono w zakresie uzdrowskiego leczenia sanatoryjnego dorosłych (70,8%)¹²⁷.

(dowód: akta kontroli str. 819-828)

Badaniem w zakresie przestrzegania zasad realizowania świadczeń opieki zdrowotnej, w tym wykorzystania naturalnych surowców leczniczych objęto dokumentację medyczną 90 pacjentów¹²⁸. W 89 przypadkach¹²⁹ Spółka udzielała co najmniej 54 zabiegów fizjoterapeutycznych (w tym 18 zabiegów bodźcowych) w turnusach sanatoryjnych i szpitalnych¹³⁰, zleczanych przez lekarzy uzdrowskich osób dorosłych posiadających uprawnienia zgodnie z § 2 ust. 4 rozporządzenia w sprawie *świadczeń gwarantowanych z zakresu lecznictwa uzdrowskiego* i zgłoszonych do ewidencji prowadzonej przez naczelnego lekarza uzdrowskiego¹³¹. W 87 przypadkach¹³² zabiegi te nie były udzielane przez 6 dni w tygodniu¹³³, czyli przez 18 dni¹³⁴ zabiegowych.

Zakłady lecznictwa uzdrowskiego Spółki udzieliły 26 pacjentom (spośród 90 objętych badaniami kontrolnymi) świadczenia opieki zdrowotnej zgodnie z warunkami dotyczącymi sposobu oraz czasu ich realizacji, określonymi w rozporządzeniu w sprawie *świadczeń gwarantowanych z zakresu lecznictwa uzdrowskiego* oraz w zarządzeniu Nr 63/2016/DSM. Pozostałym 64 pacjentom Spółka:

- nie wykonała co najmniej jednego zasadniczego zabiegu bodźcowego z wykorzystaniem naturalnych surowców leczniczych dziennie (w 33 przypadkach), mimo wymogu jego wykonania określonego w załączniku nr 1 część A i B rozporządzenia w sprawie *świadczeń gwarantowanych z zakresu lecznictwa uzdrowskiego*;

¹²⁶ W Dusznikach-Zdroju oraz Kudowie-Zdroju.

¹²⁷ Łącznie dla 26 039 pacjentów.

¹²⁸ Losowo dobranych 45 pacjentów przebywających na turnusach uzdrowskiego leczenia szpitalnego dorosłych w Szpitalu Uzdrowskim „Wielka Pieniawa” oraz 45 pacjentów przebywających na turnusach uzdrowskiego leczenia sanatoryjnego dorosłych w Szpitalu Uzdrowskim Nr I Pawilon „Korab” z oddziałem sanatoryjnym.

¹²⁹ Poza jednym przypadkiem: Nr pacjenta w ks. gt. 1821/2831 ks.2017E – pobyt skrócony ze względu na zły stan zdrowia pacjenta.

¹³⁰ Tj. w trakcie 21-dniowego turnusu.

¹³¹ Na podstawie art. 27 ust. 2 pkt 6 w związku z ust. 5 ustawy o *lecznictwie uzdrowskim*.

¹³² Poza przypadkami: Nr pacjenta w ks. gt.: 18212/2832 ks.2017E; 20026/3094 ks.2017E; 22985/1572 ks.2015E.

¹³³ Tj. 5 dni w tygodniu oraz w soboty (w cyklu przedpołudniowy).

¹³⁴ Lub 17 bądź 16, w turnusach obejmujących dni ustawowo wolne.

- nie przeprowadziła cotygodniowego badania lekarskiego (w 29 przypadkach); końcowego badania lekarskiego w ciągu 24 godzin przed wypisem pacjenta (w dwóch przypadkach), mimo wymogów przeprowadzenia tych badań w załączniku nr 1 część A rozporządzenia w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu lecznictwa uzdrowiskowego.

(dowód: akta kontroli str. 265-439, 1792-2072)

Ponadto, 65 pacjentom (z 90 wchodzących w skład próby kontrolnej) zastosowano w zabiegach bodźcowych produkty, które nie były naturalnymi surowcami leczniczymi, z tego:

- w 56 przypadkach wykonano, jako jeden z zabiegów bodźcowych dziennie okłady borowinowe częściowe z użyciem plastrów borowinowych;
- w 17 przypadkach – zabieg inhalacji indywidualnej ultradźwiękowej solankowo-olejkowej z użyciem olejków eterycznych.

(dowód: akta kontroli str. 841-879, 920-989, 999-1045, 1105, 1630-1633, 1644, 1674-1676, 1684-1685, 1700-1702, 1720, 1726, 1732, 1753, 1756, 1773, 1780-1782, 1792, 1798-1808, 1810-1811, 1818-1828, 1835-1838, 1842-1859, 1861-1871, 1873-1897, 1904-1914, 1919-1936, 1945-1946, 1953-1973, 1987-1999, 2005-2021, 2026-2036, 2050-2054, 2069-2072)

Spółka prowadziła księgę zabiegów fizjoterapeutycznych udzielanych w zakładach przyrodolecznictwa, w formie elektronicznej, zgodnie z wymogiem określonym w § 12 pkt 2 lit. g w związku z § 37 ust. 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie rodzajów, zakresu i wzorów dokumentacji medycznej oraz sposobu jej przetwarzania¹³⁵.

(dowód: akta kontroli str. 1746, 1748, 1779, 2098-2099, 2108)

11. W okresie objętym kontrolą Spółka nie realizowała zabiegów bodźcowych przy współudziale podwykonawców.

(dowód: akta kontroli str. 3, 7)

12. Zgodnie z §3 umowy o udzielenie świadczeń opieki zdrowotnej – lecznictwo uzdrowiskowe, Spółka, w okresie objętym kontrolą, posiadała ważną umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone w związku z udzieleniem ww. świadczeń

(dowód: akta kontroli str. 4, 7, 533-549)

13. W okresie od 1 stycznia 2016 r. do 31 marca 2018 r. w Uzdrowiskach Kłodzkich S.A. naczelnny lekarz uzdrowiska przeprowadził siedem kontroli¹³⁶ zakładów i urzędzeń lecznictwa uzdrowiskowego w zakresie: oceny ich stanu i funkcjonowania, oceny dokumentów związanych z ich funkcjonowaniem oraz jakości udzielanych świadczeń, w tym sześć¹³⁷ w zakresie stosowania zabiegów z wykorzystaniem naturalnych surowców leczniczych. Stwierdzono, m.in., iż proces leczenia uzdrowiskowego prowadzony był w kontrolowanych zakładach w oparciu

¹³⁵ Dz. U. z 2015 r., poz. 2069. Księga posiadała: oznaczenie podmiotu, nr kolejny pacjenta w księdze, datę wykonania zabiegu, imię i nazwisko pacjenta oraz PESEL, oznaczenie lekarza zlecającego zabieg oraz adnotację o zabiegu. Zarząd Spółki wyjaśnił, iż w zakresie oznaczenia osoby wykonującej zabieg dane fizjoterapeuty zostaną uzupełnione w momencie zakończenia procesu wdrażania elektronicznej dokumentacji pacjenta, obejmujące również proces elektronicznego potwierdzania wykonania zabiegu [...].

¹³⁶ W tym: 4 kontrole w 2016 r. (w obiektach: Sanatorium Uzdrowiskowe „Jan Kazimierz Pawilon B”, Sanatorium Uzdrowiskowe „Moniuszko”, Pijalnia Wód Mineralnych w Dusznikach-Zdroju; Oddział Sanatoryjny w Szpitalu Uzdrowiskowym „Korab”, Sanatorium Uzdrowiskowe „Szarotka”, Szpital Uzdrowiskowy „Polonia”, Sanatorium Uzdrowiskowe „Zacisze”, Zakład Przyrodolecznictwa „Łazinki I” i „Łazienki III”, Pijalnia Wód Mineralnych w Kudowie Zdroju; Szpital Uzdrowiskowy „Wielka Pieniawa”, Zakład Przyrodolecznictwa w Polanicy Zdroju, Pijalnia Wód Mineralnych w Polanicy Zdroju, Basen Rehabilitacyjny w Polanicy Zdroju) oraz 3 kontrole w 2017 r. (w obiektach: Oddział Sanatoryjny w Szpitalu Uzdrowiskowym „Jan Kazimierz Pawilon A”, Zakład Przyrodolecznictwa w Dusznikach-Zdroju, Basen Rehabilitacyjny w Dusznikach-Zdroju; Szpital Uzdrowiskowy dla Dzieci „Jagusia”, Basen Rehabilitacyjny w Kudowie Zdroju; Szpital Uzdrowiskowy „Zdrowie”, Sanatorium Uzdrowiskowe „Carmen”).

¹³⁷ Wystąpienia pokontrolne: 1) znak pisma: PS-NLU2.983.7.2016/6 z dnia 10 czerwca 2016 r., 2) znak pisma: PS-NLU2.983.10.2016/6 z dnia 8 lipca 2016 r., 3) znak pisma: PS-NLU2.983.16.2016/6 z dnia 19 grudnia 2016 r., 4) znak pisma: PS-NLU2.983.19.2016/6 z dnia 29 grudnia 2016 r. 5) znak pisma: ZP-NLU2.983.6.2017/6 z dnia 10 lipca 2017 r., 6) znak: ZP-NLU2.983.7.2017/6 z dnia 10 lipca 2017 r.

o surowce naturalne wydobywane z obszarów, na terenie których Spółka udzielała świadczeń oraz przy użyciu naturalnych surowców leczniczych pochodzących z terenu innych uzdrowisk, których właściwości lecznicze zostały potwierdzone w decyzjach uzdrowiskowych¹³⁸. Stwierdzono także, że stosowane naturalne surowce lecznicze wykorzystywane były prawidłowo. Stwierdzone nieprawidłowości oraz wydane zalecenia, nie odnosiły się do wykorzystywania naturalnych surowców leczniczych¹³⁹.

(dowód: akta kontroli str. 447-494)

14. W okresie od 1 stycznia 2016 r. do 31 marca 2018 r. w Uzdrowiskach Kłodzkich S.A. NFZ przeprowadził jedną kontrolę dotyczącą realizacji umowy nr 17-00-02316-16-02 z dnia 12 stycznia 2016 r. w rodzaju lecni¹⁴⁰ctwo uzdrowiskowe w zakresie uzdrowiskowego lecni¹⁴¹ctwa dzieci w wieku od 3 do 18 lat w Szpitalu Uzdrowiskowym „Jagusia” w Kudowie Zdroju. Stwierdzono jedną nieprawidłowość dotyczącą braku w dokumentacji medycznej parametrów zlecanych zabiegów. W piśmie z dnia 23 lutego 2016 r. Dyrektor ds. Lecni¹⁴²ctwa poinformowała NFZ o podjętych działaniach korygujących, polegających na usunięciu błędu systemu informatycznego.

(dowód: akta kontroli str. 447, 452)

15. W okresie od 1 stycznia 2016 r. do 31 marca 2018 r. Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Kłodzku przeprowadziła w Spółce pięć kontroli¹⁴⁰ dotyczących m.in. warunków, w jakich udzielane były świadczenia zdrowotne z wykorzystywaniem naturalnych surowców leczniczych. Zakres ww. kontroli obejmował: ocenę stanu sanitarno-technicznego, ocenę procedur dezynfekcji i sterylizacji oraz ocenę postępowania z odpadami medycznymi. W dwóch przypadkach stwierdzono nieprawidłowości: w odniesieniu do Zakładu Przyrodoleczniczego w Kudowie Zdroju stwierdzono zły stan sanitarno-techniczny ośmiu wanien w pomieszczeniach kąpieli mineralnych¹⁴¹ i w drodze decyzji administracyjnej nakazano doprowadzenie ich do właściwego stanu w terminie do dnia 30 września 2018 r.¹⁴² W przypadku Zakładu Przyrodoleczniczego w Polanicy Zdroju stwierdzono ubytki powierzchni oraz oznaki rdzy w dwóch wannach do kąpieli mineralnych oraz w umywalce w pomieszczeniu porządkowym na drugim piętrze, jak również brak wydzielonej sali wypoczynkowej dla pacjentów¹⁴³. W decyzji administracyjnej nr 1992/2017 z dnia 21 listopada 2017 r. nakazano doprowadzenie wanien oraz umywalki do właściwego stanu sanitarno-technicznego w terminie do dnia 31 marca 2018 r. Kontrola sprawdzająca¹⁴⁴ wykonanie obowiązków nałożonych w ww. decyzji wykazała ich realizację. W pozostałych przypadkach nie stwierdzono nieprawidłowości. Kontrole te nie dotyczyły prawidłowości wykorzystywania naturalnych surowców leczniczych w leczeniu uzdrowiskowym, w udzielanych przez Spółkę zabiegach bodźcowych (w tym wykorzystywania do zabiegów bodźcowych produktów niebędących naturalnym surowcami leczniczymi).

(dowód: akta kontroli str.: 447-451, 495-532)

¹³⁸ Borowina ze złoża „Bronowo” z uzdrowiska Połczyn-Zdrój oraz solanka jodowa z uzdrowiska Połczyn-Zdrój.

¹³⁹ Dotyczyły, m.in. konieczności dostosowania badanych obiektów do wymagań określonych w rozporządzeniu w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać zakłady i urządzenia lecni¹⁴⁰ctwa uzdrowiskowego, aktualizacji danych zwartych w ewidencji zakładów i urządzeń lecni¹⁴¹ctwa uzdrowiskowego prowadzonej przez naczelnego lekarza uzdrowiska, weryfikacji informacji zawartych w Rejestrze podmiotów wykonujących działalność leczniczą czy oznakowania pomieszczeń zgodnie z przyjętymi normami.

¹⁴⁰ W tym: 3 kontrole w 2017. (w obiektach: Zakład Przyrodoleczniczy w Dusznikach-Zdroju, Zakład Przyrodoleczniczy w Kudowie Zdroju oraz Zakład Przyrodoleczniczy w Polanicy Zdroju); 2 kontrole w 2018 r. (w obiektach: Zakład Przyrodoleczniczy „Korab” oraz Zakład Przyrodoleczniczy „Zdrowie”).

¹⁴¹ Protokół kontroli Nr 164/EP/17 z dnia 15 września 2017 r.

¹⁴² Decyzja nr 1715/17 z dnia 5 października 2017 r. wydana przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego.

¹⁴³ Protokół kontroli Nr 188/EP/17 z dnia 26 października 2017 r.

¹⁴⁴ W dniu 11 kwietnia 2018 r.

16. W okresie od dnia 1 marca 2016 r. do 31 marca 2018 r. w UZG Spółki organy inspekcji sanitarnej nie przeprowadzały kontroli dotyczących warunków sanitarno-higienicznych eksploatacji złóż surowców leczniczych.

(dowód: akta kontroli str. 814, 1133)

W badanym okresie Spółka sprzedawała¹⁴⁵ część wydobywanych, na mocy udzielonych koncesji, wód leczniczych bezpośrednio podmiotom zewnętrznym, w tym prowadzącym działalność leczniczą¹⁴⁶. Łączna ilość wody leczniczej sprzedanej w 2016 r. wyniosła 4,5 tys. m³, a w 2017 r. 3,8 tys. m³. Ponadto w ramach zawartych umów, Spółka sprzedawała wodę mineralną ze źródeł w pijalniach wód mineralnych¹⁴⁷; w latach 2016-2017 ośmiu kontrahentom¹⁴⁸, w 2018 r. sześciu kontrahentom¹⁴⁹.

(dowód: akta kontroli str. 814, 1134, 1566-1615, 1727, 1733, 1742-1745)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1) W arkuszu¹⁵⁰ ewidencji zakładów i urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego, prowadzonej przez naczelnego lekarza uzdrowiska, dotyczącym Zakładu Przyrodoleczniczego w Kudowie Zdroju, w rubryce *Nazwa zakładu* wskazano „Szpital Uzdrowiskowy Nr I Pawilon Zakład Przyrodoleczniczny” mimo, iż zakład ten nie spełniał warunków przewidzianych dla szpitala uzdrowiskowego a w Księdze Rejestrowej prowadzonej przez Wojewodę Dolnośląskiego wydzielony był jako niezależna komórka organizacyjna zakładu leczniczego¹⁵¹.

Zarząd Spółki wyjaśnił, iż w zgłoszeniu do ww. ewidencji wskazano jako nazwę zakładu „Szpital Uzdrowiskowy Nr I Pawilon Zakład Przyrodoleczniczny” jako zgodną z nazwą własną komórki organizacyjnej, wynikającą z wpisu do Księgi Rejestrowej pod pozycją 36. Jednocześnie dodał, iż wpis ten zostanie skorygowany do nazwy Zakład Przyrodoleczniczny przy najbliższej aktualizacji Księgi Rejestrowej.

(dowód: akta kontroli str. 387-392, 1726, 1732, 1741, 1753, 1757)

2) W dokumentach organizacyjnych Spółki, określających zasady wykonywania działalności leczniczej podmiotu leczniczego, tj. w załącznikach nr 4 do Regulaminu Organizacyjnego Spółki z dnia 7 kwietnia 2015 r. oraz do Regulaminu Organizacyjnego Spółki z dnia 7 marca 2018 r., a także w Regulaminie organizacyjnym podmiotu leczniczego określono, iż Spółka udziela świadczeń zdrowotnych w rodzaju leczenia uzdrowiskowego, poza kierunkami leczniczymi wynikającymi z dostępnych naturalnych surowców leczniczych i warunków klimatycznych uzdrowisk Polanica Zdrój¹⁵², Duszniki-Zdrój¹⁵³, Kudowa Zdrój¹⁵⁴, wskazanymi w decyzjach uzdrowiskowych, tj. w następujących dodatkowych kierunkach leczniczych:

- choroby dolnych dróg oddechowych, cukrzyca, otyłość, choroby endokrynologiczne, choroby nerek i dróg moczowych, choroby naczyń obwodowych, choroby układu nerwowego¹⁵⁵; schorzenia onkologiczne po

¹⁴⁵ Ze stawką podatku VAT w wysokości 23%.

¹⁴⁶ Woda z ujęcia „Wielka Pieniawa” w Polanicy Zdroju sprzedawana była Urzędowi Miejskiemu w Polanicy Zdroju, z ujęcia „odwiert nr 39” w Dusznikach-Zdroju – Sanatorium Dolnośląskim Sp. z o.o., z ujęcia „Górne” w Kudowie Zdroju – Zakładowi Opieki Zdrowotnej w Kłodzku.

¹⁴⁷ Dotyczy umów na sprzedaż wód mineralnych w pijalniach bądź biletów wstępu do pijalni.

¹⁴⁸ W tym czterem w Kudowie Zdroju, trzem w Polanicy Zdroju oraz jednemu w Dusznikach-Zdroju.

¹⁴⁹ W tym dwóm w Kudowie Zdroju, trzem w Polanicy Zdroju oraz jednemu w Dusznikach-Zdroju.

¹⁵⁰ Podpisany w dniu 20 marca 2018 r. przez członków Zarządu.

¹⁵¹ W pozycji (liczbie porządkowej) nr 36.

¹⁵² Decyzja uzdrowiskowa Nr 9 z dnia 5 listopada 2008 r.

¹⁵³ Decyzja uzdrowiskowa Nr 27 z dnia 6 kwietnia 2009 r.

¹⁵⁴ Decyzja uzdrowiskowa Nr 33a z dnia 18 marca 2014 r.

¹⁵⁵ W odniesieniu do Regulaminu Organizacyjnego z dnia 7 kwietnia 2015 r.

leczeniu nowotworu gruczołu piersiowego oraz narządu głośu¹⁵⁶ - które nie były kierunkami leczniczymi uzdrowiska Polanica Zdrój, określonymi ww. decyzji uzdrowskowej;

- choroby górnych dróg oddechowych, cukrzyca, otyłość, choroby endokrynologiczne, choroby nerek i dróg moczowych, choroby układu nerwowego¹⁵⁷; schorzenia onkologiczne po leczeniu nowotworu gruczołu piersiowego¹⁵⁸ - które nie były kierunkami leczniczymi uzdrowiska Duszniki-Zdrój, określonymi ww. decyzji uzdrowskowej;
- choroby górnych dróg oddechowych, choroby dolnych dróg oddechowych, cukrzyca, choroby nerek i dróg moczowych oraz choroby układu nerwowego¹⁵⁹ - które nie były kierunkami leczniczymi uzdrowiska Kudowa Zdrój, określonymi ww. decyzji uzdrowskowej.

Było to niezgodne z art. 13 ust. 3 ustawy o *lecnictwie uzdrowskowym*. Przepis ten stanowi, iż statut zakładu lecnictwa uzdrowskowego określa w szczególności rodzaj i zakres udzielanych świadczeń opieki zdrowotnej ustalonych na podstawie kierunków leczniczych, wynikających z dostępnych naturalnych surowców leczniczych i warunków klimatycznych.

Zarząd Spółki wyjaśnił, że w aktach tych (regulaminach) określono kierunki lecznicze dla poszczególnych oddziałów Spółki. Stanowią one wykaz kierunków leczniczych zgodnie z operatami uzdrowisk, poszerzony o kierunki wynikające z udzielania innych, niż świadczenia lecnictwa uzdrowskowego, usług zdrowotnych [...]. W ramach lecnictwa uzdrowskowego zakłady lecznicze Uzdrowisk Kłodzkich S.A. – Grupa PGU realizują świadczenia wyłącznie w oparciu o kierunki określone w operatach dla poszczególnych miejscowości uzdrowskowych. Ww. jest weryfikowane podczas kontraktacji świadczeń w rodzaju lecnictwo uzdrowskowe w Narodowym Funduszu Zdrowia (nie mam możliwości zakontraktowania świadczeń lecnictwa uzdrowskowego w kierunku niewynikającym z operatu oraz skierowania przez NFZ na leczenie pacjenta z rozpoznaniem zasadniczym spoza katalogu kierunków leczniczych miejscowości uzdrowskowych). Realizacja świadczeń leczniczych (w tym zabiegów) w kierunkach innych, niż wskazanych w decyzjach uzdrowskowych (operatach) wynika z prowadzenia poza lecnictwem uzdrowskowym również innych rodzajów usług zdrowotnych (rehabilitacja w ramach prewencji rentowej ZUS w schorzeniach gruczołu piersiowego, rehabilitacja w ramach prewencji rentowej ZUS w schorzeniach narządu głośu, komercyjne oferty pakietów leczniczych i profilaktycznych). Ponadto Zarząd Spółki dodał: w związku z koniecznością aktualizacji oraz uzupełnienia Regulaminu Organizacyjnego w Spółce zostanie powołany zespół, którego zadaniem będzie wypracowanie nowego, uwzględniającego aktualne rozwiązania i bieżące unormowania, Regulaminu Organizacyjnego Spółki.

Zgodnie z art. 40 ust. 2a w związku z art. 19 ust. 1 pkt 2 ustawy o *lecnictwie uzdrowskowym*, kierunki lecznicze dla poszczególnych uzdrowisk ustala minister właściwy do spraw zdrowia, w oparciu o naturalne surowce o potwierdzonych właściwościach, w drodze decyzji o potwierdzeniu możliwości prowadzenia lecnictwa uzdrowskowego na obszarze, dla którego sporządzono operat uzdrowskowy. Kierunki te zostały określone w ww. decyzjach uzdrowskowych.

(dowód: akta kontroli str. 72-80, 123-132, 230-238, 552-568, 582-594, 739-747, 1728-1730, 1735-1736)

¹⁵⁶ W odniesieniu do Regulaminu organizacyjnego podmiotu lecniczego oraz Regulaminu Organizacyjnego z dnia 7 marca 2018 r.

¹⁵⁷ W odniesieniu do Regulaminu Organizacyjnego z dnia 7 kwietnia 2015 r.

¹⁵⁸ W odniesieniu do Regulaminu organizacyjnego podmiotu lecniczego oraz Regulaminu Organizacyjnego z dnia 7 marca 2018 r.

¹⁵⁹ W odniesieniu do Regulaminu Organizacyjnego z dnia 7 kwietnia 2015 r.

3) W latach 2016-2018 (do 31 marca) Spółka wykonywała zabiegi bodźcowe (określone w załączniku nr 4 do zarządzenia Nr 63/2016/DSM) z wykorzystaniem produktów – plastrów borowinowych oraz olejków eterycznych, które nie były naturalnymi surowcami leczniczymi. Z użyciem plastrów borowinowych Spółka wykonała 262 475¹⁶⁰ zabiegów finansowanych przez NFZ (okładów borowinowych częściowych – 93.3953, jonoforezy borowinowej – 93.3959 oraz galwanoborowiny – 93.3980), które to stanowiły 28,1% wszystkich zabiegów finansowanych w ramach zawartych umów z NFZ. Ponadto analiza dokumentacji medycznej 90 pacjentów wykazała, że w przypadku 56¹⁶¹ z nich produkt ten zastosowano jako jeden z zabiegów bodźcowych dziennie.

W ramach zabiegów inhalacji indywidualnej ultradźwiękowej solankowej (93.3905) Spółka wykonywała także zabiegi inhalacji indywidualnej ultradźwiękowej solankowo-olejkowej z wykorzystaniem olejków eterycznych. W okresie objętym kontrolą Spółka wykonała łącznie 113 416¹⁶² zabiegów o kodzie 93.3905, finansowanych przez NFZ, które to stanowiły 12,1% wszystkich zabiegów finansowanych w ramach umów zawartych z NFZ. Ponadto analiza dokumentacji medycznej 90 pacjentów wykazała, że w 17¹⁶³ przypadkach produkt ten został zastosowany jako element jednego z zabiegów bodźcowych dziennie.

W odniesieniu do wykorzystywania plastrów borowinowych Zarząd Spółki wyjaśnił m.in., że borowina wykorzystywana w Uzdrowiskach Kłodzkich S.A., sprowadzana z Uzdrowiska Polczyn Zdrój, posiada świadectwo potwierdzające jej właściwości lecznicze wydane przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny z siedzibą w Warszawie. W Spółce surowiec ten stosuje się do zabiegów w różnorodnej postaci. W przedmiocie stosowania do zabiegów bodźcowych plastrów borowinowych Zarząd dodał: *opinie w tym względzie nie są jednoznaczne (w załączeniu stanowisko konsultanta krajowego ds. balneologii i medycyny fizykalnej [...], w którym wskazuje, że plastry borowinowe spełniają definicję produkt borowinowy, tzn. w pełni naturalnego surowca leczniczego) [...]. Uznając, iż plaster borowinowy nie jest surowcem a produktem powstałym w procesie przetworzenia poprzez analogię można byłoby stwierdzić, że każdy z surowców leczniczych w pewnym stopniu podlega procesowi przetworzenia, choćby poprzez podgrzanie (wody mineralne).[...] Działanie lecznicze borowiny nie zależy od jej opakowania [...], zależy natomiast od zawartości, stopnia rozkładu torfu, właściwości sorpcyjnych, wymiennikowych, zdolności przenikania do ustroju oraz wartości biologicznych i chemicznych. W samym procesie opakowania borowiny nie wprowadza się do niej jakichkolwiek dodatkowych substancji, mogących zmienić lub obniżyć walory lecznicze (właściwości) substancji czynnej.[...] Okład borowinowy [...] pozwala również na walidację ilości borowiny*

¹⁶⁰ W tym: 114 324 zabiegi w 2016 r., 119 082 zabiegi w 2017 r., 29 069 zabiegów w 2018 r. (według stanu na dzień 31 marca 2018 r.).

¹⁶¹ Nr pacjenta w księdze głównej: 352/67 ks.2016E, 1749/123 ks.2016E, 5816/431 ks.2016E, 7444/509 ks.2016E, 6811/1155 ks. 2016E, 12331/2051 ks.2016E, 12348/2052 ks.2016E, 17652/2831 ks.2016E, 14028/2147 ks. 2017E, 11600/1754 ks.2017E, 5030/426 ks.2017E, 20026/3094 ks.2017E, 124/11 ks.2017E, 20530/3186 ks.2017E, 343/15 ks.2018E, 4188/295 ks.2018E, 2515/375 ks.2018E, 2774/402 ks.2018E, 3935/564 ks.2018E – uzdrowiskowe leczenie szpitalne dorosłych; Nr pacjenta w księdze głównej: 180/8 ks.2016E, 1371/87, ks.2016E, 2678/151 ks.2016E, 9945/2016, ks.2016E, 11824/641 ks.2016E, 12425/655 ks.2016E, 14012/737 ks.2016E, 14026/739 ks.2016E, 15345/826 ks.2016E, 15799/858 ks.2016E, 16814/900 ks.2016E, 18203/980, ks.2016E, 237/9 ks.2017E, 1177/72 ks.2017E, 1672/105 ks.2017E, 3443/193, ks.2017E, 6023/324 ks.2017E, 7511/405 ks.2017E, 7874/430 ks.2017E, 10474/555 ks.2017E, 13255/704, ks.2017E, 15754/821 ks.2017E, 17215/900 ks.2017E, 20820/1086, ks.2017E, 21279/1119 ks.2017E, 4410/250 ks. 2018E, 4108/223 ks.2018E, 3794/205 ks.2018E, 3781/203 ks.2018E, 3156/183 ks.2018E, 3071/177 ks.2018E, 1724/103 ks.2018E, 1572/92 ks.2018E, 1446/81 ks.2018E, 849/54 ks.2018E, 613/33 ks.2018E, 228/12 ks.2018E – uzdrowiskowe leczenie sanatoryjne dorosłych.

¹⁶² W tym: 54 302 zabiegi w 2016 r., 48 280 zabiegów w 2017 r., 10 834 zabiegi w 2018 r. (według stanu na dzień 31 marca 2018 r.).

¹⁶³ Nr pacjenta w księdze głównej: 7444/509 ks.2016E, 13950/987 ks.2016E, 12331/2051 ks.2016E, 12348/2052 ks.2016E, 17652/2831 ks.2016E, 23445/3725 ks.2016E, 24559/3898 ks.2016E, 16897/2614 ks.2017E, 14028/2147 ks. 2017E, 10138/801 ks.2017E, 18724/2880 ks.2017E, 1780/232 ks.2018E, 2515/375 ks.2018E, 3935/564 ks.2018E, 3985/283 ks.2018E – uzdrowiskowe leczenie szpitalne dorosłych; Nr pacjenta w księdze głównej: 4063/226 ks.2016E, 6023/324 ks.2017E – uzdrowiskowe leczenie sanatoryjne dorosłych.

użytej do danego zabiegu. Literatura przedmiotu wskazuje w tym względzie większą aktywność składników chemicznych w przypadku borowiny rozdrobnionej, przy dużo mniejszym obciążeniu dla organizmu niż tradycyjnego surowca, co w przypadku Uzdrowisk Kłodzkich, gdzie [...] dużą grupę stanowią osoby ze schorzeniami układu krążenia, nie pozostaje bez znaczenia [...].

W kwestii stosowania olejków eterycznych w zabiegach bodźcowych inhalacji indywidualnej ultradźwiękowej solankowej Zarząd Spółki wyjaśnił: w ramach realizacji świadczeń opartych o wykorzystywanie naturalnych surowców leczniczych w inhalacjach solankowych stosowane są solanki pochodzące ze źródeł naturalnych, stężenie roztworu solanki stosowane zarówno do inhalacji solankowych, jak również solankowo-olejkowych jest zgodne ze stężeniem określonym w procedurach fizjoterapeutycznych i jest takie samo. Solanka ma działanie bodźcowe, natomiast dodatek śladowych ilości olejków eterycznych nie ma wpływu na stężenie solanki, więc nie umniejsza siły bodźcowego działania naturalnego surowca leczniczego, jakim jest solanka. Natomiast dodatek olejku ma na celu łagodzenie dodatkowych objawów chorobowych zgłaszanych przez pacjentów (suchość błon śluzowych, miejscowego podrażnienia, itp.).

(dowód: akta kontroli str. 829-830, 832-835, 837-839, 841-880, 882-885, 888-891, 894-896, 920-990, 992-993, 995-996, 998-1045, 1105, 1780-1782, 1630-1633, 1644, 1674-1676, 1684-1685, 1700-1702, 1720, 1726, 1732, 1753, 1756, 1773, 1792, 1798-1808, 1810-1811, 1818-1828, 1835-1838, 1842-1859, 1861-1871, 1873-1897, 1904-1914, 1919-1936, 1945-1946, 1953-1973, 1987-1999, 2005-2021, 2026-2036, 2050-2054, 2069-2087, 2093-2094, 2100-2101)

Plastry borowinowe oraz olejki eteryczne nie są naturalnymi surowcami leczniczymi w rozumieniu przepisu art. 2 pkt 1 lit. a ustawy o lecznictwie uzdrowiskowym oraz § 7 ust. 1 zarządzenia Nr 63/2016/DSM. Ich właściwości lecznicze nie zostały potwierdzone w decyzjach Ministra Zdrowia, wydanych na podstawie art. 40 ust. 2a w związku z art. 19 ust. 1 pkt 2 ustawy o lecznictwie uzdrowiskowym. W § 2 ust. 4 ww. zarządzenia określono, że naturalnymi surowcami leczniczymi są gazy lecznicze i kopaliny lecznicze, w tym wody lecznicze i peloidy, których właściwości lecznicze zostały potwierdzone w ww. decyzji Ministra Zdrowia. Określone w załączniku nr 4 do zarządzenia Nr 63/2016/DSM, zabiegi fizjoterapeutyczne odnoszą się do zabiegów wykonywanych wyłącznie z wykorzystaniem naturalnych surowców leczniczych a katalog tych zabiegów jest zamknięty.

W odpowiedzi na interpelację w sprawie stosowania i sprzedaży produktu leczniczego w lecznictwie uzdrowiskowym¹⁶⁴, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia stwierdził: *istotą lecznictwa uzdrowiskowego są naturalne (nieprzetworzone) surowce lecznicze, takie jak torfy lecznicze (borowiny) czy wody lecznicze. Pasta borowinowa będąca produktem leczniczym może być stosowana w świadczeniach opieki zdrowotnej z zakresu lecznictwa uzdrowiskowego, ale nie może być stosowana do zabiegów w zakładach lecznictwa uzdrowiskowego zamiast naturalnych surowców leczniczych. Wprowadzenie możliwości zastąpienia naturalnej borowiny przetworzonymi lekami, takimi jak: plastry borowinowe i pasta borowinowa, jest sprzeczne z ideą lecznictwa uzdrowiskowego.*

4) Analiza dokumentacji medycznej 90 pacjentów wykazała, że Spółka udzieliła 64 z nich świadczenia opieki zdrowotnej niezgodnie z warunkami dotyczącymi sposobu realizacji świadczenia opieki zdrowotnej, określonymi w rozporządzeniu w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu lecznictwa uzdrowiskowego oraz w zarządzeniu nr 63/2016/DSM, z tego:

¹⁶⁴ W odpowiedzi z dnia 17.10.2013 r. na interpelację posła Elżbiety Achinger z dnia 30.08.2013 r. (nr 20594).

a) Spółka nie wykonała, co najmniej jednego zasadniczego zabiegu bodźcowego z wykorzystaniem naturalnych surowców leczniczych dziennie w 33 przypadkach¹⁶⁵, mimo wymogu jego wykonania określonego w załączniku nr 1 część A i B rozporządzenia w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu lecznictwa uzdrowiskowego.

Zarząd Spółki wyjaśnił, że wymagane jest wykonanie na rzecz pacjenta co najmniej 54 zabiegów, tj. średnio co najmniej 3 zabiegi dziennie [...]. Jako „średnią” uznaje się wartość znajdującą się pomiędzy najmniejszą a największą. Tym samym przyjęliśmy, zgodnie z ww. rozporządzeniem, zasadę wykonania średniej ilości zabiegów dziennie (tj. min. 3) dla danego okresu rozliczeniowego. Podczas zlecania zabiegów lekarz prowadzący, oprócz rozpoznania głównego [...], kieruje się ogólnym stanem zdrowia pacjenta, wskazaniami do realizacji zabiegów, aktualnie zgłaszanym dolegliwościami, schorzeniami współistniejącymi i przeciwwskazaniami a także karencją zabiegową i ich bieżącą tolerancją przez kuracjusza. W przypadku ww. pacjentów ilość zabiegów bodźcowych z wykorzystaniem naturalnych surowców była zgodna z wytycznymi rozporządzenia, tj. każdej z osób udzielono minimum 18 zabiegów z wykorzystaniem naturalnych surowców leczniczych.

Zgodnie z warunkami, jakie powinni spełniać świadczeniodawcy przy udzielaniu świadczeń gwarantowanych, zawartymi w załączniku nr 1 część A i B do ww. rozporządzenia, pacjentowi przebywającemu na uzdrowiskowym leczeniu sanatoryjnym dorosłych lub uzdrowiskowym leczeniu szpitalnym dorosłych, zakład leczniczy powinien zapewnić wykonanie co najmniej jednego zasadniczego zabiegu bodźcowego z wykorzystaniem naturalnych surowców leczniczych dziennie.

(dowód: akta kontroli str. 1792-1802, 1807-1808, 1811, 1818-1821, 1823-1832, 1835-1846, 1852, 1855-1871, 1874, 1879, 1953-1957, 2064-2068, 1777-1779, 2087-2088, 2091, 2098)

b) W 29 przypadkach¹⁶⁶ nie przeprowadzono cotygodniowego badania kontrolnego, tzn. co najmniej jednego badania kontrolnego w każdym z trzech

¹⁶⁵ Nr pacjenta w księdze głównej: 180/8 ks.2016E - 9.03.2016 r.; 9945/2016 ks.2016E - 20.08.2016 r.; 11824/641 ks. 2016E - 27.08., 30.08., 1.09., 3.09., 8.09.2016 r.; 12425/655 ks.2016E - 17.09., 19.09., 21.09., 27.09., 29.09., 1.10., 3.10.2016 r.; 14026/739 ks.2016E - 11.10., 17.10., 19.10., 21.10.2016 r.; 15345/826 ks.2016E - 29.10., 3.11., 7.11., 9.11., 12.11.2016 r.; 15799/858 ks. 2016E - 29.10. 05.11., 12.11.2016 r.; 16814/900 ks.2016E - 19.11., 26.11., 03.12.2016 r.; 18186/987 ks. 2016E - 10.12., 17.12.2016 r.; 18203/980 ks. 2016E - 9.12., 10.12., 17.12., 21.12., 23.12., 27.12.2016 r.; 237/9 ks.2017E - 21.01.2017 r.; 6665/373 ks. 2017E - 29.04.2017 r.; 3443/193 ks.2017E - 10.03., 13.03., 27.03., 28.03.2017 r.; 6023/324 ks. 2017E 06.05.2017 r.; 7511/405 ks.2017E - 20.05., 23.05., 25.05., 27.05., 29.05., 31.05.2017 r.; 7874/430 ks.2017E - 20.05.2017 r.; 10474/555 ks.2017E - 24.06., 10.07., 12.07.2017 r.; 13255/704 ks.2017E - 19.08.2017 r.; 15754/821 ks.2017E - 16.09.2017 r.; 17215/900 ks.2017E - 9.10.2017 r.; 21279/1119 ks.2017E - 11.12., 15.12., 27.12.2017 r.; 4410/250 ks.2018E - 10.03., 17.03.2018 r.; 4108/223 ks.2018E - 10.03.2018 r.; 3794/205 ks.2018E - 13.03., 15.03., 17.03., 19.03., 22.03., 24.03., 27.03.2018 r.; 3781/203 ks.2018E - 21.03.2018 r.; 3156/183 ks.2018E - 17.02., 24.02.2018 r.; 3071/177 ks.2018E - 17.02., 22.02., 23.02., 24.02., 26.02., 1.03., 03.03., 5.03. 2018 r.; 2583/142 ks.2018E - 19.02.2018 r.; 1446/81 ks.2018E - 02.02.2018 r.; 613/33 ks.2018E - 09.01., 11.01., 13.01., 15.01., 17.01., 19.01., 23.01.2018 r.; 228/12 ks.2018E - 08.01., 10.01., 12.01., 16.01., 18.01., 19.01., 22.01.2018 r. - uzdrowiskowe leczenie sanatoryjne dorosłych; 20026/3094 ks.2017E - 30.11.2017 r.; 3203/227 ks.2018E - 24.02.2018 r. - uzdrowiskowe leczenie szpitalne dorosłych.

¹⁶⁶ Nr pacjenta w księdze głównej: 352/67 ks. 2016E (data badania wstępnego: 8.03.2016 r., daty badań kontrolnych: 1.03.2016 r. (dwa razy) i 23.03.2016 r., data badania końcowego: 28.03.2016 r.); 5816/431 ks. 2016E (data badania wstępnego: 1.06.2016 r., daty badań kontrolnych: 9.06.2016 r. i 16.06.2016 r., data badania końcowego: 20.06.2016 r.); 7444/509 ks. 2016E (data badania wstępnego: 23.06.2016 r., daty badań kontrolnych: 30.06.2016 r. i 7.07.2016 r., data badania końcowego: 12.07.2016 r.); 6811/1155 ks. 2016E (data badania wstępnego: 21.06.2016 r., daty badań kontrolnych: 24.06.2016 r., 27.06.2016 r. i 7.07.2016 r., data badania końcowego: 12.07.2016 r.); 22985/1572 ks. 2015E (data badania wstępnego: 5.01.2016 r., daty badań kontrolnych: 8.01.2016 r., 11.01.2016 r. i 21.01.2016 r., data badania końcowego: 25.01.2016 r.); 12331/2051 ks. 2016E (data badania wstępnego: 13.09.2016 r., daty badań kontrolnych: 22.09.2016 r. i 27.09.2016 r., data badania końcowego: 3.10.2016 r.); 23445/3725 ks. 2015E (data badania wstępnego: 7.01.2016 r., daty badań kontrolnych: 13.01.2016 r. i 20.01.2016 r., data badania końcowego: 26.01.2016 r.); 24559/3898 ks. 2015E (data badania wstępnego: 28.01.2016 r., daty badań kontrolnych: 3.02.2016 r. i 10.02.2016 r., data badania końcowego: 16.02. 2016 r.); 25717/4131 ks. 2015E (data badania wstępnego: 17.02.2016 r., daty badań kontrolnych: 23.02.2016 r. i 2.03.2016 r., data badania końcowego: 8.03.2016 r.); 15675/2372 ks. 2017E (data badania wstępnego: 14.09.2017 r., daty badań kontrolnych: 20.09.2017 r. i 26.09.2017 r., data badania końcowego: 5.10.2017 r.); 16897/2614 ks. 2017E (data badania wstępnego: 5.10.2017 r., daty badań kontrolnych: 9.10.2017 r., 12.10. 2017 r. i 18.10.2017 r., data badania końcowego: 25.10.2017 r.); 14028/2147 ks. 2017E (data badania wstępnego: 27.08.2017 r., daty badań kontrolnych: 29.08.2017 r. i 5.09.2017 r. (dwa razy), data badania końcowego: 13.09.2017 r.); 19557/1465 ks. 2017E (data badania wstępnego: 16.11.2017 r., daty badań kontrolnych: 21.11.2017 r. i 28.11.2017 r., data badania końcowego: 6.12.2017 r.); 7305/1110 ks. 2017E (data badania wstępnego: 11.05.2017 r., daty badań kontrolnych: 17.05.2017 r. i 25.05.2017 r., data badania końcowego: 31.05.2017 r.); 10138/801 ks. 2017E (data badania wstępnego: 22.06.2017 r., daty badań kontrolnych: 29.06.2017 r. i 6.07.2017 r., data badania końcowego: 12.07.2017 r.); 18724/2880 ks. 2017E (data badania wstępnego: 27.10.2017 r., daty badań kontrolnych:

tygodni 21-dniowego turnusu leczniczego, w ramach uzdrowiskowego leczenia szpitalnego dorosłych, mimo wymogu jego przeprowadzenia, o którym mowa w załączniku nr 1 część A rozporządzenia w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu lecznictwa uzdrowiskowego.

Zarząd Spółki wyjaśnił: *pacjentom wskazanym w przedmiotowym piśmie przeprowadzono badanie w każdym tygodniu pobytu. Oprócz badań wynikających ze wskazanych wyżej przepisów pacjenci odbywali wizyty lekarskie w zależności od potrzeb zdrowotnych czy tolerancji leczenia zabiegowego. Pacjentom tym udzielono od 4 do 5 wizyt lekarskich w trakcie trwania turnusu.*

W warunkach szczegółowych, jakie powinien spełniać świadczeniodawca przy udzielaniu świadczeń gwarantowanych w zakresie uzdrowiskowego leczenia szpitalnego dorosłych zawartych w ww. załączniku określono, że świadczeniodawca powinien zapewnić cotygodniowe badanie kontrolne.

(dowód: akta kontroli str. 1775-1777, 1894-1936, 1947-1978, 1987-2007, 2022-2086, 2097)

c) W dwóch przypadkach¹⁶⁷ nie wykonano badania lekarskiego końcowego w ciągu 24 godzin przed wypisem, mimo wymogu jego wykonania, określonego w załączniku nr 1 część A rozporządzenia w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu lecznictwa uzdrowiskowego.

Zarząd Spółki wyjaśnił, iż w przypadku: (a) pacjenta Nr ks.gl.5816/431 ks.2016E badanie końcowe zostało wykonane 2 dni przed wyjazdem z uwagi na zgłoszenie się ww. osoby w trakcie badań końcowych realizowanych na rzecz turnusu poprzedzającego (turnusy rozpoczynały się zarówno w dniu 31.05 jak i 01.06.2016r.); (b) pacjenta Nr ks.gl.3668/278 ks.2018 E badanie końcowe wykonane zostało 27.03.2018 (podobnie jak w przypadku większości pacjentów przebywających w tym samym okresie) – omyłkowa data 21.03.2018 jest wynikiem błędu komputera.

(dowód: akta kontroli str.: 1777, 1894-1897, 2022-2025, 2097)

Zgodnie z ww. załącznikiem, pacjentowi przebywającemu na uzdrowiskowym leczeniu szpitalnym dorosłych badanie końcowe powinno zostać przeprowadzone w ciągu 24 godzin przed wypisem.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1) NIK zwraca uwagę na brak zewnętrznego oznakowania pojemników, w których przechowywane były w dwóch zakładach przyrodoleczniczych w magazynie surowców naturalnych¹⁶⁸ oraz w pomieszczeniach zabiegowych¹⁶⁹ surowce bądź produkty wykorzystywane do zabiegów bodźcowych. Czarne, plastikowe, nieoznaczone i nieopisane wiadra, w których przechowywano surowce bądź

2.11.2017 r. i 8.11.2017 r., data badania końcowego: 16.11.2017 r.); 20026/3094 ks. 2017E (data badania wstępnego: 19.11.2017 r., daty badań kontrolnych: 22.11.2017 r. i 29.11.2017 r., data badania końcowego: 7.12.2017 r.); 124/11 ks. 2017E (data badania wstępnego: 5.01.2017 r., daty badań kontrolnych: 11.01.2017 r. i 18.01.2017 r., data badania końcowego: 25.01.2017 r.); 243/4 ks. 2018E (data badania wstępnego: 3.01.2018 r., daty badań kontrolnych: 10.01.2018 r. i 16.01.2018 r., data badania końcowego: 23.01.2018 r.); 343/15 ks. 2018E (data badania wstępnego: 3.01.2018 r., daty badań kontrolnych: 9.01.2018 r. i 16.01.2018 r., data badania końcowego: 23.01.2018 r.); 1241/103 ks. 2018E (data badania wstępnego: 26.01.2018 r., daty badań kontrolnych: 29.01.2018 r., 1.02.2018 r. i 6.02.2018 r., data badania końcowego: 13.02.2018 r.); 3203/227 ks. 2018E (data badania wstępnego: 16.02.2018 r., daty badań kontrolnych: 22.02.2018 r. i 2.03.2018 r., data badania końcowego: 7.03.2018 r.); 1797/138 ks. 2018E (data badania wstępnego: 25.01.2018 r., daty badań kontrolnych: 30.01.2018 r. i 7.02.2018 r., data badania końcowego: 14.02.2018 r.); 1780/232 ks. 2018E (data badania wstępnego: 25.01.2018 r., daty badań kontrolnych: 31.01.2018 r. i 7.02.2018 r., data badania końcowego: 14.02.2018 r.); 3668/278 ks. 2018E (data badania wstępnego: 7.03.2018 r., daty badań kontrolnych: 14.03.2018 r. i 21.03.2018 r. (dwa razy)); 4188/295 ks. 2018E (data badania wstępnego: 8.03.2018 r., daty badań kontrolnych: 16.03.2018 r. i 21.03.2018 r., data badania końcowego: 28.03.2018 r.); 2617/380 ks. 2018E (data badania wstępnego: 14.02.2018 r., daty badań kontrolnych: 21.02.2018 r. i 2.03.2018 r., data badania końcowego: 6.03.2018 r.); 3140/425 ks. 2018E (data badania wstępnego: 15.02.2018 r., daty badań kontrolnych: 21.02.2018 r. i 2.03.2018 r., data badania końcowego: 7.03.2018 r.); 4301/602 ks. 2018E (data badania wstępnego: 8.03.2018 r., daty badań kontrolnych: 14.03.2018 r. i 21.03.2018 r., data badania końcowego: 28.03.2018 r.).

¹⁶⁷ Ujętych w księdze głównej pod nr: 5816/431 ks.2016E (data wypisu: 22.05.2016 r., data badania końcowego: 20.06.2016 r.); 3668/278 ks.2018E (data wypisu: 28.03.2018 r., data ostatniego badania: 21.03.2018 r.).

¹⁶⁸ W Zakładzie Przyrodolecznym w Kudowie Zdroju.

¹⁶⁹ W Zakładzie Przyrodolecznym w Polanicy Zdroju oraz w Kudowie Zdroju – w pomieszczeniu przyległym do sal zabiegowych.

produkty nie posiadały etykiet i oznaczeń umożliwiających identyfikację ich zawartości bez konieczności ich rozpakowywania.

Zarząd Spółki wyjaśnił m.in., że dostawa borowiny realizowana była na palecie owiniętej folią, po której rozwinięciu istniała dopiero możliwość weryfikacji oznakowania wiader. W przypadku Zakładu Przyrodoleczniczego w Polanicy Zdroju pracownik gospodarczy przyjmujący dostawę nie zauważył braku etykiet a w związku z tym, że nie można było ustalić ich zawartości, usunięto wiadra z kabin i nie wykonywano zabiegów z ich zawartością. W przypadku Zakładu Przyrodoleczniczego w Kudowie Zdroju Zarząd wyjaśnił, iż w wiadrach stwierdzono borowinę analogiczną do tej, którą otrzymywano do tej pory od producenta. Zwrócono się ponadto do producenta o wyjaśnienie sytuacji, który pisemnie potwierdził zgodność przedmiotu dostawy z przedmiotem złożonego zamówienia i wskazał, iż etykiety omyłkowo nie zostały naklejone na pojemnik. Zarząd dodał ponadto, że w związku z zaistniałą sytuacją przeprowadzono rozmowę z dostawcą w sprawie zwrócenia szczególnej uwagi na proces oznaczania opakowań oraz przeszkolono pracowników w zakresie zasad realizacji i przyjęć dostaw.

(dowód: akta kontroli str.: 1630-1633, 1653, 1674-1676, 1688, 1774, 2096, 2105)

Zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 7 maja 2009 r. *o towarach paczkowanych*¹⁷⁰, towar powinien być oznakowany nazwą produktu, ilością nominalną produktu, firmą paczkującego (lub zlecającego paczkowanie).

2) Zgodnie z § 18 rozporządzenia w sprawie *wymagań, jakim powinny odpowiadać zakłady i urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego*, zakłady lecznictwa powinny zostać dostosowane do wymagań określonych w tym rozporządzeniu w terminie nie dłuższym niż do 31 grudnia 2018 r.

W okresie objętym kontrolą, Spółka nie dostosowała zakładów¹⁷¹ i urządzeń¹⁷² lecznictwa uzdrowiskowego do następujących warunków techniczno-organizacyjnych i lokalowych, określonych w rozporządzeniu w sprawie *wymagań, jakim powinny odpowiadać zakłady i urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego*:

a) trzy zakłady przyrodolecznicze¹⁷³, w których wykonywano zabiegi fizjoterapeutyczne z wykorzystaniem naturalnych surowców leczniczych, tj. zabiegi bodźcowe, nie posiadały sal wypoczynkowych określonych w § 7 pkt 4 lit. a-d rozporządzenia w sprawie *wymagań, jakim powinny odpowiadać zakłady i urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego*. Zgodnie z przywołanym przepisem w zakładzie przyrodoleczniczym powinna znajdować się, co najmniej jedna sala wypoczynkowa umożliwiająca wypoczynek po zabiegach, odpowiednio do rodzajów i liczby stanowisk zabiegowych wykorzystywanych przez pacjentów oraz przy uwzględnieniu następujących wskazań:

- przy kąpielach mineralnych liczba leżanek¹⁷⁴ powinna być co najmniej równa liczbie stanowisk zabiegowych;
- przy kąpielach i zawiąalniach peloidowych liczba leżanek powinna być co najmniej 1,5 razy większa od liczby stanowisk zabiegowych;
- w zakładach przyrodoleczniczych, w których wykonywane są zabiegi dla kobiet i mężczyzn, sale wypoczynkowe powinny być oddzielne dla każdej płci¹⁷⁵;

¹⁷⁰ Dz. U. z 2015 r., poz. 1161, ze zm.

¹⁷¹ Zakład Przyrodoleczniczy w Kudowie Zdroju, Zakład Przyrodoleczniczy w Dusznikach-Zdroju oraz Zakład Przyrodoleczniczy w Polanicy Zdroju.

¹⁷² Pijalnia wód mineralnych w Polanicy Zdroju.

¹⁷³ Zakład Przyrodoleczniczy w Kudowie Zdroju, Zakład Przyrodoleczniczy w Dusznikach-Zdroju oraz Zakład Przyrodoleczniczy w Polanicy Zdroju.

¹⁷⁴ Pozwalających na wypoczynek w pozycji leżącej.

¹⁷⁵ W Zakładzie Przyrodoleczniczym w Kudowie Zdroju oraz w Zakładzie Przyrodoleczniczym w Dusznikach Zdroju sale wypoczynkowe były wspólne dla kobiet i mężczyzn.

– w salach wypoczynkowych minimalna powierzchnia jednostkowa powinna wynosić 3,5 m² na leżankę.

Jeden zakład przyrodolecniczy¹⁷⁶ nie został ponadto dostosowany do wymogu wskazanego w § 7 pkt 4 lit. e ww. rozporządzenia, tj. nie posiadał sali wypoczynkowej umożliwiającej wypoczynek w pozycji siedzącej.

Zarząd Spółki wyjaśnił: *realizacja nowych miejsc i dostosowanie obecnie funkcjonujących sal wypoczynkowych (wymiana foteli) zostały zaplanowane w planach inwestycyjnych Spółki. Zakończenie prac dostosowawczych planowane jest do końca bieżącego roku;*

b) trzy zakłady przyrodolecnicze¹⁷⁷ nie zostały dostosowane do warunków dotyczących pomieszczeń, w których wykorzystywany jest w celach leczniczych dwutlenek węgla, określonych w § 7 pkt 13 rozporządzenia w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać zakłady i urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego. Zgodnie z przywołanym przepisem w zakładach przyrodolecniczych pomieszczenia, w których w celach leczniczych wykorzystywany jest dwutlenek węgla (CO₂) w postaci gazowej lub w przypadku, gdy występuje jego wydzielanie się z wód leczniczych, powinny być wyposażone w dolne przelewy gazowe oraz w wentylację mechaniczną wyposażoną w wyciąg dolny.

Pomieszczenia zabiegów kąpieli kwasowęglowej w żadnym z ww. zakładów przyrodolecniczych nie były wyposażone w wentylację mechaniczną wyposażoną w wyciąg dolny, w tym pomieszczenie do suchej kąpieli kwasowęglowej w naturalnym CO₂ w Zakładzie Przyrodolecniczym w Kudowie Zdroju¹⁷⁸.

Ponadto pomieszczenia do peloidoterapii oraz do zabiegów hydroterapeutycznych w dwóch¹⁷⁹ z trzech zakładów przyrodolecniczych nie spełniały wymagań określonych w § 7 pkt 12 lit. b i c ww. rozporządzenia, tj. nie zostały wyposażone w wentylację nawiewno-wywiewną. Pomieszczenia do przygotowywania borowiny w dwóch zakładach przyrodolecniczych¹⁸⁰ nie spełniały wymagań wskazanych w § 7 pkt 12 lit. a ww. rozporządzenia, tj. nie zostały wyposażone w wentylację nawiewno-wywiewną. W wentylację nawiewno-wywiewną nie zostało także wyposażone pomieszczenie do inhalacji w jednym zakładzie¹⁸¹, co nie spełniało wymagania wskazanego w § 7 pkt 12 lit. d ww. rozporządzenia.

Zarząd Spółki wyjaśnił: *w planach inwestycyjnych oraz zadaniach Działu Technicznego określono konieczność dostosowania systemów wentylacyjnych w części pomieszczeń zabiegowych do wymogów ww. rozporządzenia. Termin realizacji określono maksymalnie do końca bieżącego roku;*

c) w jednym zakładzie przyrodolecniczym¹⁸² nie wszystkie pomieszczenia zabiegów kąpieli kwasowęglowych spełniały wymagania określone w § 7 pkt 8 rozporządzenia w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać zakłady i urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego, tj. przy wannach kąpielowych nie zamontowano instalacji przywoławczej.

Zarząd Spółki wyjaśnił, że: *instalacja przywoławcza w kabinach kąpieli kwasowęglowych w Zakładzie Przyrodolecniczym w Polanicy Zdroju jest w fazie*

¹⁷⁶ Zakład Przyrodolecniczy w Polanicy Zdroju.

¹⁷⁷ Zakład Przyrodolecniczy w Kudowie Zdroju, Zakład Przyrodolecniczy w Dusznikach-Zdroju oraz Zakład Przyrodolecniczy w Polanicy Zdroju.

¹⁷⁸ Wentylatory – w pomieszczeniu zabiegowym oraz w holu, zamontowane w górnej części okna.

¹⁷⁹ Zakład Przyrodolecniczy w Kudowie Zdroju oraz Zakład Przyrodolecniczy w Polanicy Zdroju. W Zakładzie Przyrodolecniczym w Dusznikach Zdroju wentylacja grawitacyjna wspomagana była wentylacją mechaniczną.

¹⁸⁰ W Zakładzie Przyrodolecniczym w Dusznikach-Zdroju oraz w Polanicy Zdroju, przy czym w zakładzie przyrodolecniczym w Polanicy Zdroju nad mieszalnikami borowiny do fasonów borowinowych zamontowany okap.

¹⁸¹ W Zakładzie Przyrodolecniczym w Dusznikach-Zdroju.

¹⁸² W Zakładzie Przyrodolecniczym w Polanicy Zdroju.

realizacji, jako element projektu modernizacji systemu przywoławczego w Szpitalu Uzdrawiskowym Wielka Pieniawa;

d) w dwóch zakładach przyrodoleczniczych¹⁸³ pomieszczenia zabiegowe do kąpieli peloidowych nie spełniały wymagania określonego w § 7 pkt 14 lit. a rozporządzenia w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać zakłady i urządzenia lecznictwa uzdrawiskowego, tj. pomieszczenia te nie były wyposażone w wannę do kąpieli oczyszczającej z baterią natryskową lub kabinę natryskową.

Zarząd Spółki wyjaśnił: *kabiny natryskowe zostały zaplanowane do montażu w pomieszczeniach zabiegowych wykorzystywanych do kąpieli peloidowych w planie inwestycyjny Spółki na IV kwartał bieżącego roku;*

e) jeden zakład przyrodoleczniczy¹⁸⁴, w którym wykonywane były zabiegi bodźcowe z wykorzystaniem naturalnych surowców, nie posiadał punktów pielęgniarskich. Punkty te zlokalizowane były poza obrębem zakładu: na parterze w budynku, w którym położony jest zakład oraz na drugim piętrze, na terenie szpitala. Punkty te zaopatrzone były w leki pierwszej pomocy i zestaw do udzielania pomocy lekarskiej.

Zgodnie z § 7 pkt 2 lit. a rozporządzenia w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać zakłady i urządzenia lecznictwa uzdrawiskowego, w skład zakładu przyrodoleczniczego powinny wchodzić co najmniej następujące pomieszczenia: gabinety lekarskie, punkty pielęgniarskie oraz pomieszczenia zabiegowe zaopatrzone w leki pierwszej pomocy i zestaw do udzielania pierwszej pomocy lekarskiej.

Zarząd spółki wyjaśnił: *gabinet pielęgniarsko-zabiegowy, pełniący również rolę gabinetu dla Zakładu Przyrodoleczniczego, obecnie lokalizowany jest na parterze. Dodatkowo w obiekcie funkcjonuje dyżurka pielęgniarska, z gabinetem zabiegowym i salą reanimacyjną (II piętro) oddalona ok. 10 m od granicy Zakładu. W planach inwestycyjnych ujęto przygotowanie i wyodrębnienie działu lecznictwa (z dyżurką pielęgniarską i gabinetami lekarskimi) na parterze budynku, w części Zakładu Przyrodoleczniczego (termin realizacji – I półrocze 2019 r.);*

f) w jednej pijalni uzdrawiskowej¹⁸⁵ tablice określające właściwości fizykochemiczne udostępnionych wód leczniczych oraz wskazania do ich stosowania w formie kuracji pitnej, nie były czytelne.

Zgodnie z § 10 pkt 8 rozporządzenia w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać zakłady i urządzenia lecznictwa uzdrawiskowego, pijalnia powinna być wyposażona w tablice określające w formie graficznej i opisowej właściwości fizykochemiczne udostępnianych wód leczniczych oraz wskazania do ich stosowania w formie kuracji pitnej.

Zarząd Spółki wyjaśnił: *w pijalni wód mineralnych w Polanicy Zdroju zlecono wykonanie nowych, czytelnych tablic [...] z terminem realizacji do dnia 30 czerwca 2018 r.*

(dowód: akta kontroli str.: 1616-1725, 1750-1751, 1754-1755)

g) jedno z ujęć wód leczniczych, z którego w pijalni uzdrawiskowej w Kudowie Zdroju udostępniana była woda mineralna stosowana do kuracji pitnej, zostało błędnie opisane i nazwane. Oznaczenie oraz tablica fizykochemiczna (określająca właściwości udostępnionej wody leczniczej) wskazywały, iż woda ta pochodzi

¹⁸³ W Zakładzie Przyrodolecznym w Kudowie Zdroju oraz w Zakładzie Przyrodolecznym w Dusznikach-Zdroju.

¹⁸⁴ W Zakładzie Przyrodolecznym w Polanicy Zdroju.

¹⁸⁵ W pijalni wód mineralnych w Polanicy Zdroju.

z ujęcia o nazwie „Śniadecki”¹⁸⁶, podczas gdy z dokumentów przedstawionych do kontroli wynikało, iż podawana do pijalni woda pochodziła z ujęcia nr 3 „Marchlewski” oraz ujęcia nr 2 „Moniuszko”.

Wyjaśniając powyższą sprawę Zarząd Spółki odwołał się do wyjaśnień Kierownika Ruchu UZG, który stwierdził, że: *ujęcie „Śniadecki” było podawane do pijalni wiele lat temu, jednak ze względu na małą głębokość studni i niezbyt dobre warunki izolacyjny pojawiały się kłopoty z utrzymaniem czystości bakteriologicznej. Zdecydowano o podaniu do pijalni wody z odwiertu nr 2 „Moniuszko”, jako zamiennik. Zmiana miała miejsce ponad 25 lat temu. Jednocześnie dodał, że sytuacja z nazewnictwem jest w trakcie rozwiązywania. Tabliczki z nazwami zostaną wymienione a lekarze zostaną poinformowani, by ordynowali wodę o właściwych nazwach.*

(dowód: akta kontroli str.: 1630-1633, 1637-1639, 1727, 1734)

3) NIK zwraca uwagę, iż dane zgłoszone do ewidencji zakładów i urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego, prowadzonej przez naczelnego lekarza uzdrowiska¹⁸⁷, dotyczące stanu urządzeń do przygotowywania i wykonywania zabiegów z użyciem surowców leczniczych w zakładach przyrodoleczniczych w Kudowie Zdroju, Dusznikach-Zdroju oraz Polanicy Zdroju, były niezgodne ze stanem ustalonym w trakcie oględzin, przeprowadzonych w dniach: 30 maja 2018 r.¹⁸⁸ oraz 6 czerwca 2018 r.¹⁸⁹. Stwierdzone rozbieżności dotyczyły:

a) ilości stanowisk do realizacji zabiegów okładów borowinowych – w Zakładzie Przyrodolecznym w Polanicy Zdroju było 10 stanowisk zabiegowych, w arkuszu ewidencji zakładów i urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego¹⁹⁰ wskazano osiem stanowisk zabiegowych; w Zakładzie Przyrodolecznym w Kudowie Zdroju było 11 stanowisk zabiegowych, w arkuszu ewidencji widniało osiem stanowisk zabiegowych.

Zarząd Spółki wyjaśnił, iż w odniesieniu do Zakładu Przyrodolecznego w Polanicy Zdroju błędnie wskazano liczbę stanowisk do ewidencji zakładów i urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego. Jednocześnie zadeklarował, iż zapis ten zostanie skorygowany w arkuszu ewidencji do dnia 28 czerwca 2018 r. W przypadku Zakładu Przyrodolecznego w Kudowie Zdroju Zarząd Spółki wyjaśnił, że w terminie 9-11 maja 2018 r. przeprowadzono modernizację pomieszczeń zabiegowych – kabiny 206, polegającą na wymianie wszystkich ścianek działowych, zwiększeniu ilości stanowisk zabiegowych, aby wydzielić osobne pojedyncze pomieszczenia dla kobiet i mężczyzn, podnieść standard, zapewniając większą intymność pacjentom.

b) ilości stanowisk do realizacji zabiegów inhalacji indywidualnej ultradźwiękowej solankowej/solankowo-olejkowej – w Zakładzie Przyrodolecznym w Polanicy Zdroju było osiem stanowisk zabiegowych, w arkuszu ww. ewidencji wskazano sześć stanowisk zabiegowych; w Zakładzie Przyrodolecznym w Dusznikach Zdroju było 12 stanowisk zabiegowych, w arkuszu ewidencji wskazano dziesięć stanowisk zabiegowych; w Zakładzie Przyrodolecznym w Kudowie Zdroju było siedem stanowisk zabiegowych, w arkuszu ww. ewidencji wskazano siedem stanowisk zabiegowych do inhalacji indywidualnej ultradźwiękowej solankowej i siedem stanowisk do inhalacji indywidualnej ultradźwiękowej solankowo-olejkowej.

¹⁸⁶ Ustalono na podstawie oględzin pijalni uzdrowiskowej w Kudowie Zdroju przeprowadzonych w dniu 30 maja 2018 r. przez kontrolera NIK.

¹⁸⁷ Według stanu na dzień 1 marca 2018 r., zgodnie z arkuszami ewidencji dołączonymi do wniosku z dnia 14 marca 2018 r.

¹⁸⁸ Dotyczy Zakładu Przyrodolecznego w Kudowie Zdroju.

¹⁸⁹ Dotyczy Zakładu Przyrodolecznego w Dusznikach-Zdroju oraz Zakładu Przyrodolecznego w Polanicy Zdroju.

¹⁹⁰ Prowadzonej przez naczelnego lekarza uzdrowiska.

Zarząd Spółki wyjaśnił, iż w zakresie ilości stanowisk do realizacji zabiegów inhalacji indywidualnej ultradźwiękowej solankowej/solankowo-olejkowej błędnie podano ich liczbę do ewidencji zakładów i urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego. Zabiegi te wykonywane są w Zakładzie Przyrodolecznictwa w Polanicy Zdroju na ośmiu stanowiskach, w Zakładzie Przyrodolecznictwa w Dusznikach Zdroju na 12 stanowiskach, a w Zakładzie Przyrodolecznictwa w Kudowie Zdroju na siedmiu stanowiskach – łącznie. Jednocześnie zadeklarował, iż zapisy w tym zakresie zostaną skorygowane w arkuszu ewidencji do dnia 28 czerwca 2018 r.

c) wyposażenia zakładów przyrodolecznictwa w Polanicy Zdroju oraz Dusznikach Zdroju w wentylację mechaniczną – w Zakładzie Przyrodolecznictwa w Polanicy Zdroju stwierdzono, iż obiekt posiada wentylację grawitacyjną a tylko niektóre pomieszczenia wyposażone są w wentylację mechaniczną, w tym nawiewno-wywiewną¹⁹¹. W Zakładzie Przyrodolecznictwa w Dusznikach-Zdroju ustalono natomiast, iż nie wszystkie pomieszczenia posiadają wentylację mechaniczną¹⁹². W obu przypadkach w arkuszu ewidencji zakładów i urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego wskazano, iż wentylacja mechaniczna obecna jest w całym obiekcie¹⁹³.

Zarząd Spółki wyjaśnił, iż ww. rozbieżność wynikała z faktu, iż wykonanie wentylacji mechanicznej planowane jest do końca roku. W odniesieniu do pomieszczeń zabiegowych inhalacji indywidualnej ultradźwiękowej solankowej/solankowo-olejkowej w Zakładzie Przyrodolecznictwa w Dusznikach-Zdroju dodał, iż wykonanie wentylacji nawiewno-wywiewnej zostało ujęte w planach inwestycyjnych Spółki, a zakończenie prac dostosowawczych planowane jest do końca bieżącego roku.

W odniesieniu do wszystkich stwierdzonych rozbieżności pomiędzy stanem faktycznym stwierdzonym podczas oględzin a stanem zgłoszonym do ewidencji zakładów i urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego prowadzonej przez naczelnego lekarza uzdrowiska Zarząd Spółki wyjaśnił, iż polecono Kierownikom tych zakładów przygotowanie aktualizacji formularza ewidencji – termin realizacji 28 czerwca 2018 r. Po weryfikacji przez Dyrektora ds. Lecznictwa dokumenty zostaną przekazane Naczelnemu Lekarzowi Uzdrowisk.

(dowód: akta kontroli str.: 334-338, 387-392, 429-432, 1752-1753, 1755-1756, 1758)

4) NIK zwraca uwagę, że mimo wykonania co najmniej 54 zabiegów fizjoterapeutycznych (w tym 18 zabiegów bodźcowych) w turnusach sanatoryjnych i szpitalnych¹⁹⁴ 87 pacjentom¹⁹⁵ nie udzielano zabiegów fizjoterapeutycznych przez 6 dni w tygodniu¹⁹⁶, tj. przez 18 dni¹⁹⁷ zabiegowych.

¹⁹¹ M.in. pomieszczenie do zabiegów inhalacji indywidualnej ultradźwiękowej solankowej, magazynek borowinowy (nad mieszalnikami do fasonów zamontowany okap).

¹⁹² Np. w pomieszczeniu zabiegowym inhalacji indywidualnej ultradźwiękowej solankowej/solankowo-olejkowej stwierdzono występowanie wentylacji grawitacyjnej.

¹⁹³ A w dziale kinezyterapii w Dusznikach-Zdroju także klimatyzacja.

¹⁹⁴ Tj. w trakcie 21 dniowego turnusu.

¹⁹⁵ Nr pacjenta w księdze głównej: 173/7 ks.2016E, 352/67 ks.2016E, 1749/123 ks.2016E, 5816/431 ks.2016E, 7444/509 ks.2016E, 13950/987 ks.2016E, 6811/1155 ks. 2016E, 25127/1703 ks.2015E, 12331/2051 ks.2016E, 12348/2052 ks.2016E, 17652/2831 ks.2016E, 23445/3725 ks.2015E, 24559/3898 ks.2015E, 25717/4131 ks.2015E, 15676/2372 ks.2017E, 16897/2614 ks.2017E, 14028/2147 ks. 2017E, 11600/1754 ks.2017E, 19557/1465 ks.2017E, 7305/1110 ks.2017E, 1478/134 ks.2017E, 5030/426 ks.2017E, 10138/801 ks.2017E, 18724/2880 ks.2017E, 19313/3011 ks.2017E, 124/11 ks.2017E, 20530/3186 ks.2017E, 243/4 ks.2018E, 343/15 ks.2018E, 1241/103 ks.2018E, 3203/22 ks.2018E, 1797/138 ks.2018E, 1780/232 ks.2018E, 3668/278 ks.2018E, 4188/295 ks.2018E, 2515/375 ks.2018E, 2617/380 ks.2018E, 2774/402 ks.2018E, 3140/425 ks.2018E, 3935/564 ks.2018E, 4301/602 ks.2018E, 3985/283 ks.2018E – uzdrowiskowe leczenie szpitalne dorosłych; Nr pacjenta w księdze głównej: 180/8 ks.2016E, 1371/87 ks.2016E, 2678/151 ks.2016E, 4063/226 ks.2016E, 6259/356 ks.2016E, 9945/2016, ks.2016E, 11824/641 ks.2016E, 12425/655 ks.2016E, 14012/737 ks.2016E, 14026/739 ks.2016E, 15345/826 ks.2016E, 15799/858 ks.2016E, 16814/900 ks.2016E, 18186/987 ks.2016E, 18203/980, ks.2016E, 237/9 ks.2017E, 1177/72 ks.2017E, 1672/105 ks.2017E, 3443/193, ks.2017E, 6023/324 ks.2017E, 6665/373 ks.2017E, 7511/405 ks.2017E, 7874/430 ks.2017E, 10474/555 ks.2017E, 13255/704, ks.2017E, 15754/821 ks.2017E, 17215/900 ks.2017E, 20733/1075 ks.2017E, 20820/1086, ks.2017E, 21279/1119 ks.2017E, 4410/250 ks. 2018E, 4389/249 ks.2018E, 4108/223 ks.2018E, 3794/205 ks.2018E, 3781/203 ks.2018E, 3156/183 ks.2018E, 3071/177 ks.2018E, 2583/142 ks.2018E, 1724/102

Zgodnie z załącznikiem nr 1 część A i B, pacjentowi przebywającemu na uzdrowskim leczeniu sanatoryjnym dorosłych oraz uzdrowskim leczeniu szpitalnym dorosłych trwającym 21 dni, zakład leczniczy powinien zapewnić udzielanie zabiegów przez 6 dni zabiegowych w tygodniu, również w soboty, tj. 18 dni, w tym, średnio co najmniej 3 zabiegi dziennie, w tym, co najmniej 1 zasadniczy zabieg bodźcowy z wykorzystaniem naturalnych surowców leczniczych dziennie.

Zarząd Spółki wyjaśnił, że rozporządzenie w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu lecznictwa uzdrowskiego nie definiuje wprost konieczności realizacji 18 dni zabiegowych. Realizacja zabiegów odbywa się zgodnie z ww. rozporządzeniem, tj. zabiegi wykonywane są przez 6 dni w tygodniu, czyli od poniedziałku do soboty. Jak wskazał Zarząd realizacja harmonogramu turnusów oparta jest o bieżący, indywidualny dla każdego roku układ kalendarza, a planowanie zabiegów odbywa się z wyłączeniem świąt i dni ustawowo wolnych, dlatego mogą pojawić się różnice w ilościach dni zabiegowych. Ponadto w dniu rozpoczęcia i zakończenia turnusu, tj. w dniu przyjazdu i wyjazdu, jak wskazał Zarząd, nie wykonuje się zabiegów z uwagi na bezpieczeństwo pacjenta.

Obowiązek przeprowadzenia zabiegów fizjoterapeutycznych przez 6 dni w tygodniu (w tym przez 5 dni w tygodniu w cyklu przedpołudniowym i popołudniowym oraz w soboty w cyklu przedpołudniowym), tj. przez 18 dni zabiegowych wynika z warunków, jakie powinni spełniać świadczeniodawcy przy udzielaniu świadczeń gwarantowanych, zawartych w załączniku nr 1 część A i B do rozporządzenia w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu lecznictwa uzdrowskiego. W trakcie turnusu sanatoryjnego oraz turnusu szpitalnego trwającego 21 dni, zakład powinien zapewnić - co najmniej 18 zabiegów bodźcowych w tym, co najmniej jeden dziennie. Spółka powinno tak planować turnusy, by umożliwić wszystkim pacjentom przeprowadzenie jednego zabiegu bodźcowego dziennie w trakcie 18 dni zabiegowych podczas całego turnusu.

(dowód: akta kontroli str.: 1792-2092, 1777-1779, 2088-2092, 2097-2098)

IV. Wnioski

Wnioski
pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁹⁸ (dalej: „ustawa o NIK”), wnosi o:

1. Zaprzestanie wykorzystywania produktów, które nie są naturalnymi surowcami leczniczymi do udzielania zabiegów bodźcowych, określonych w załączniku nr 4 do zarządzenia Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia Nr 63/2016/DSM w sprawie określenia warunków zawierania i realizacji umów w rodzaju lecznictwo uzdrowskie.
2. Realizowanie udzielonych świadczeń opieki zdrowotnej w rodzaju lecznictwo uzdrowskie, zgodnie z warunkami określonymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 23 lipca 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu lecznictwa uzdrowskiego i w zarządzeniu Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia Nr 63/2016/DSM w sprawie określenia warunków zawierania i realizacji umów w rodzaju lecznictwo uzdrowskie.

ks.2018E, 1572/92 ks.2018E, 1446/81 ks.2018E, 1375/76 ks.2018E, 849/54 ks.2018E, 613/33 ks.2018E, 228/12 ks.2018E – uzdrowskie leczenie sanatoryjne dorosłych.

¹⁹⁶ Tj. 5 dni w tygodniu oraz w soboty (w cyklu przedpołudniowym).

¹⁹⁷ Lub 17 bądź 16, w turnusach obejmujących dni ustawowo wolne.

¹⁹⁸ Dz. U. z 2017 r., poz. 524, ze zm.

3. Dostosowanie postanowień Regulaminu Organizacyjnego Spółki, dotyczących rodzaju i zakresu udzielanych świadczeń, do kierunków leczniczych wynikających z decyzji uzdrowiskowych dla uzdrowisk Polanica Zdrój, Duszniki-Zdrój oraz Kudowa Zdrój.
4. Aktualizację danych zgłoszonych do ewidencji zakładów i urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego, prowadzonej przez naczelnego lekarza uzdrowiska.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK we Wrocławiu.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Wrocław, dnia 2 lipca 2018 r.

Kontrolerzy:
Angelika Gagon
Inspektor kontroli państwowej

Angelika Gagon
podpis

Marta Laszczak
Młodszy inspektor kontroli państwowej

Marta Laszczak
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura we Wrocławiu
Dyrektor

DYREKTOR
Delegatura Najwyższej Izby Kontroli
we Wrocławiu
z up. podpis
Ziemowit Florjowski
Wiceprezident